

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In qua tractatur de Sacramentis in Genere, & duobus primis in specie

Bosco, Jean a

Lovanii, 1665

Sectio Septima. De Baptismo Sanguinis seu Martyrio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73340)

tamen sunt auctoritatis) eligo rursùm & dico; omnes designatos & admissos, legitime vel illegitime esse veros Suscepiros, & per consequens contrahere cognationem spiritualem, nisi aliquid aliud obstat. Plura de hac cognatione in materia de Matrimonio. Hæc pauca impræsentiarum volui exhibere, ne principalior obligatio Patrum videretur totaliter prætermissa.

81. Et hæcenus quidem de Baptismo fluminis (qui est propriè dictum Sacramentum) & quantum sufficit pro hoc loco de Baptismo Fluminis, sic dictus, quoniam

in adultis supplet vicem Baptismi fluminis, conferendo gratiam sanctificantem & remissionem peccatorum, quamvis diverso modo, scilicet ex opere operantis; unde non est verum Sacramentum, sed votum dumtaxat Sacramenti; perfecta utique contritio, vel amor Dei super omnia, de quibus latius disp. 6. de Virtute Pœnitentiæ.

His duobus Baptismatibus adiungunt communiter Theologi Baptisma Sanguinis, cuius in præcedentibus aliquoties fecimus mentionem, & explicationem ad causam disputationis rejecimus. Sit itaque

SECTIO SEPTIMA.

De Baptismo Sanguinis seu Martyrio.

Postquam Dominus Christus in Ecclesia sua Sacramentum novi Testamenti pro Circumcisione carnis Sanctum Baptismum dedit, & aperitissime dixit: Si quis non renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non intrabit in regnum caelorum: iam non debemus quærere, quando quisque fuerit baptizatus, sed quoscumque legimus in corpore Christi, quod est Ecclesia, pertinere ad regnum caelorum, non nisi baptizatos intelligere debemus, nisi forte quos angustia temporis invenit, & nolentes negare Christum, antequam baptizarentur, occisi sunt, quibus ipsa passio pro Baptismo deputata est. Verba sunt magni Patris Aug. Epist. 108.

Quid sit Martyrium, & cur appelletur baptizatus sanguinis.

Ex quibus haud difficile erit unicuique colligere, quid sit Martyrium, & cur appelletur Baptizatus Sanguinis? Quid, inquam, sit Martyrium, scilicet passio mortis pro fide Christi: & cur appelletur Baptizatus sanguinis; quia videlicet pro Baptismo fluminis deputatur.

Quæris quomodo deputetur? Audi eundem Sanctum & Eximium Ecclesiæ Doctorem lib. 13. de Civit. c. 7. Quicumque etiam non percepto regenerationis lavacro pro Christi confessione moriuntur: tantum eis valet ad dimittenda peccata, quantum si abluerentur sacro fonte Baptismatis.

Probationem continuo atexit: Qui enim dixit: Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non intrabit in regnum caelorum: alia sententiâ istos fecit exceptos, ubi non minus generaliter dixit: Qui me confessus fuerit coram hominibus, confitebor & ego eum coram patre meo, qui in caelis est.

Et alio loco. Qui perdidit animam suam propter me inveniet eam. Hinc est quod scripsit: Pretiosa in conspectu Domini mors

sanctorum eius. Quid enim pretiosius quam mors per quam fit ut etiam delicta omnia dimittantur, & merita cumulatiùs augeantur? Hæcenus D. Aug.

De hoc ergo Martyrio præfens instituitur Sectio; & disputatur Primò, quid ad ipsum sit necessarium. Secundò, quam efficaciam habeat. Tertiò, quando conferat suum effectum. Ut autem omnia exhaustius proponantur, & quæ par est claritate discutiantur; rursus de hinc seu describo Martyrium, & dico:

CONCLUSIO I.

Martyrium est mors illata pro fide Christi, aut vera virtute.

Martyrium græcè, latinè idem est quod testimonium; equidem secutiùm usum Ecclesiasticum appropriatur testimonio, quod datur Deo, vel Christo per mortem. Notate verba, signate mysteria.

Primum mysterium explicat D. Aug. con. 2. super illud Psal. 34. Deus meus & Dominus meus in causam meam. Non in peccatum meum, inquit, sed in causam meam. Non in id, quod mecum habet latro commune, sed in illud, quod beati, qui persecutionem patiuntur propter iustitiam. Hæc enim causa discreta est. Nam peccata similis est bonis, & malis. Itaque Martyres non faciunt peccata (supple, sola) sed causam.

Hinc scribens Bonifacio comiti Epist. 50. asseveranter loquitur dicens: Veri Martyres illi sunt, de quibus Dominus ait: Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam.

etiam. Non ergo qui propter iniquitatem, & propter Christianam unitatis impiam divisionem, sed qui propter iustitiam persecutionem patiuntur, hi Martyres veri sunt.

Confirmat exemplo Christi: Et ipse Dominus cum latronibus crucifixus est. Sed quos passio ungebatur, causa separabat. Ideo in psalmo vox illa intelligenda est verorum martyrum, volentium se discerni à martyribus falsis: *Judica me Deus & discerne causam meam de gente non sancta: Non dixit, discerne poenam meam, sed discerne causam meam. Potest enim esse impiorum similis poena, sed dissimilis est Martyrum causa.*

3. Credo jam intelligitis, quæ sit prima conditio requisita ad verum & propriè dictum Martyrium, scilicet ut sit testimonium fidei, aut veræ virtutis. Addo, *Aut verè virtutis*, quia Ecclesia colit pro veris Martyribus Thomam Cantuariensem occisum in defensionem libertatis Ecclesiasticæ, multas Virgines interemptas pro custodia castitatis, Machabæos interfectos pro observatione legis judaicæ.

Veri ergo Martyres sunt qui moriuntur, quia jejunaverunt, oraverunt, Missam audierunt aut celebrarunt, Sacramenta administrarunt, aut receperunt &c. hi enim omnes testimonium exhibent Deo sive Christo, quatenus profuso sanguine approbant legem Dei, & doctrinam Christi de virtutibus nobis traditam.

4. Num igitur dixerim Martyrem, qui occiditur, quia solvit debitum justitiæ? quia ex officio quod justum est judicavit? Dixerim planè, si solam causam mortis spectes: neque enim minùs virtus justitiæ, quàm castitatis ex fide relucet; & si castitatem corde credimus ad justitiam, & ore confitemur ad salutem, quidni etiam justitiam? Enimverò qui dixit: *Non furaberis*, etiam dixit: *Non occides, Non furtum facies &c.*

5. Si ergo à me quæritur quæ sit vera Virtus, citius Respondeo, quam docet vera fides, & ideo qui constitetur veram virtutem, etiam implicitè testimonium perhibet veræ fidei, & per consequens auctori veræ fidei, scilicet Deo aut Christo.

6. Dices; hæreticus potest occidi pro vera virtute, quis tamen eum dixerit Martyrem? Foris, inquit D. Aug. Epist. 204. *ab Ecclesia constitutus, & separatus à compage unitatis & vinculo charitatis, aeterno supplicio punieris, etiamsi pro Christo vivus incendereris.* Probat ex Apostolo: *Hoc est enim quod ait Apostolus: Estis tradidero corpus meum ita ut ardeam, charitatem autem non habeam ita ut mihi prodest.* Illud verè dixit Apostolus.

Verissimè. Sed revoca mihi animum ad

fanam considerationem, & sobriam cogitationem: attende diligenter, utrùm hæreticus, quicumque ille sit, moriatur pro fide Christi, aut virtute, quæ à vera fide Christi commendatur, & non potius pro defensione proprii judicii & arbitrii; enimvero eodem modo foret paratus mori pro quocumque alia re, quam eodem modo credit, tametsi fidei Catholicæ repugnaret.

Eleganter appositè D. Aug. lib. 4. contra Jul. c. 3. *Abstine ut virtutes veræ cuiquam serviant, nisi illi, vel propter illum, cui dicimus: Deus virtutum converte nos. Proinde virtutes, quæ carnalibus delectationibus, vel quibusque commodis, & emolumentis temporalibus servantur verè provisis esse non possunt. Quæ autem nulli rei servire volunt, nec ipse vere sunt. Vere quoque virtutes Deo servantur in hominibus, à quo donantur hominibus: Deo servantur in Angelis, à quo donantur & Angelis. Et putas quia virtutes servantur Deo in hæreticis, qui Deo verè fide supernaturali non credunt? Quomodo ergo moriantur pro veri virtutibus, qui illas in se non habent?*

Ex quo etiam liquet non esse verum Martyrem, qui ex vana gloria, aut alio motivo humano mortem acceptat; quia talis non moritur pro fide Christi, aut verè virtute; etenim si efficacia talis moriturus spectetur, non minùs erit paratus ad falsitatem profitendam quàm veritatem, si existimet non minùs unà viâ, quàm aliâ famam se posse acquirere.

Unde D. Aug. supra: *Quidquid boni fit ab homine, & non propter hoc fit, propter quod fieri debere vera sapientia præcipit, esse officio videatur bonum, ipso non recto sine peccato est. Possunt ergo aliqua bona fieri, non bene facientibus, à quibus sunt. Bonum est enim ut subveniatur homini periclitanti, præsertim innocenti. Sed ille qui hoc facit, si amando gloriam hominis magis quàm Dei facit, non bene bonum facit: quia non bonus facit, quod non bonâ voluntate facit, Absit enim ut sit, vel dicatur voluntas bonâ, quæ in alijs, vel in supra, non in Domino glorietur.*

Ut autem hæc difficultas perfectius exhaustur. Noto aliud esse Martyrium parvulorum, aliud Martyrium adultorum; aliud, inquam, non in sua essentia; nam utrumque essentialiter est mors illata pro fide Christi, aut vera virtute, sed aliud in suo subjecto; hoc est, Martyrium adultorum aliquid requirit in Martyre adulto, quod Martyrium parvulorum non requirit in Martyre parvulo.

Sicuti Baptismus adulti est essentialiter idem Sacramentum cum Baptismo parvuli; equidem ut valeat Baptismus adulti aliquid requiritur

3. Quarum prima est ut sit testimonium fidei aut veræ virtutis

Vera autem virtus est quam docet vera fides.

5. Aug.

1. Cor. 13.

requiritur in adulto, quod minimè requiritur in parvulo, ut valeat Baptismus parvuli. Et quid illud? Consensus, saltem habitualis.

Et verò quid illud, quò indiget Martyr adultus præ parvulo? Consensus, saltem habitualis, vel interpretativus, id est, ut adultus sit verus Martyr debet mortem illatam propter fidem Christi, aut veram virtutem, ex eodem motivo acceptare, saltem interpretativè. Alioquin quomodo moritur pro Christo, aut vera virtute? Eo modo, inquis, quo parvulus.

8. Sed contra: parvulus est incapax propriæ voluntatis, & ideo testimonium, quod nondùm potest ferre, perhibet passione, & sufficit causa testimonio, licet non eloquio distinguatur. Unde cantat Ecclesia in Collecta: *Deus cuius præconium Innocentes Martyres non loquendo, sed moriendo confessi sunt.*

Acceptat ergo Deus illam mortem pro formali testimonio, supplet ex meritis Christi defectum propriæ voluntatis, ut sicut voluntas, & peccatum Adami parvulus obfuit, ut nascendo ex illo contraheret peccatum; ita voluntas, & meritum Christi illis prodesset, ut renascendo sive in aqua, sive in sanguine, per ipsum consequerentur iustitiam.

De adulto autem quid? Cùm sit capax propriæ voluntatis, & ut sic loquar, formaliter homo, id est, humano modo operans, iure merito ut renascendo in sanguine per Christi merita consequatur iustitiam, iure, inquam, meritissimo exigit ab eo Deus testimonium non tantùm materiale, per violentam mortem pro Christo illatam, sed maxime formale, id est, acceptationem illius mortis ex eodem motivo: nam & renasci in aqua non potest, nisi per voluntariam susceptionem Baptismi fluminis, ut patet ex dictis disp. 1. sect. 8. conclus. 2.

9. Accedit, quòd, secundùm communem sensum Ecclesiæ, Martyrium adultorum sit actus virtutis, quem nemo propriè exercet absque aliquo suo consensu.

Quæris cujus virtutis? Respondeo illius, ex cujus motivo suscipitur. Si ergo Martyr susinet mortem, quia est res Deo placens, erit Martyrium actus Charitatis, sin autem quia conducit ad æternam vitam consequendam, erit actus spei, & sic de ceteris.

Dicitur autem communiter à DD, actus fortitudinis; quia ad Martyrium requiritur maximum animi robor, & versatur in materia fortitudinis, idque excellentissimâ. Etenim quod dicit Aristoteles, materiam

propriam fortitudinis esse pericula bellica, non est intelligendum tantùm de periculis bellicis publicis, ubi pro salute patriæ decertatur, sed etiam de privatis, quando aliquis vita ab aliquo privato impetitur.

Unde nihil obstat quò minus Martyrium possit esse verus actus elicitus fortitudinis (debet siquidem hominem fortem potius mortem suscipere, quàm veram fidem Christi negare) sic tamen ut sit actus imperatus Charitatis, Spei, aut alterius virtutis cum relatione aliqua in Deum; aliàs enim non patietur mortem propter Christum; nam ut homo capax propriæ voluntatis dicatur aliquid agere, vel pati propter Christum, debet aliquo modo referre actum, vel passionem suam in Christum.

Dicebat olim Petrus ad Jesum: *Ece nos reliquimus omnia, & secuti sumus te: quid ergo eris nobis?* Matth. 19. v. 27. Et meruit audire: *Amen dico vobis, quòd vos qui secuti estis me, in regeneratione &c.* v. 28.

Quæ verba expendens D. Hier. lib. 3. in Matth. c. 19. ait: *Non dixit, Qui reliquistis omnia: hoc enim & Crates fecit Philosophus, & multi alij divitias contempserunt: sed, Qui secuti estis me: quòd propriè Apostolorum est, atque credentium.*

Sed quid hoc ad propositum? Multum per omnem modum. Non dixit Christus Matth. 16. v. 25. *Qui perdidit animam suam, inveniet eam*; Nam & multi Gentiles perdidit animam suam propter naturalem honestatem virtutis: sed: *Qui perdidit animam suam propter me, inveniet eam*; quòd propriè Apostolorum est atque credentium, qui spe retributionis æternæ, vel quòd perfectius est, ex affectu dilectionis Dei super omnia, maluerunt omnia relinquere, etiam vitam ipsam, quàm fidem Christi, aut veram virtutem in minimo negare. Hi sunt qui corde credunt ad iustitiam, & ore confitentur Christum, ejusque virtutes ad salutem; & ideo merentur audire à Christo: *Qui confitetur me coram hominibus, confitebor & ego eum coram Patre meo, qui in calis est.* Matth. 10. v. 32.

Dixi, spe retributionis æternæ; nam quòd quidam asserunt; intrâ Ecclesiam Catholicam mortem debere suscipi ex pura Charitate, maxime si intelligant de Charitate Dei super omnia, nequaquam placere potest: multi enim Martyres elegerunt mortem pro fide Christi, ne vitâ æternâ exciderent, & æternam mortem pro momentanea incurrerent; ut ex gestis Martyrum constat.

Et quid mirum, cùm hæc sit præcipua ratio, quam Dominus ipse nobis ob oculos ponit

Potest esse actus elicitus fortitudinis, sic tamen ut sit actus imperatus Charitatis, Spei aut alterius virtutis cum relatione aliqua in Deum.

IO. Matth. 19.

S. Hieron.

Matth. 16.

Matth. 10.

11. Quòd sufficit actus Spei.

Constat ex gestis Martyrum.

Acceptatio videlicet mortis ex motivo virtutis.

9. Et quòd Martyrium sit actus virtutis.

Matth. 16. ponit Matth. 16. v. 25. *Qui enim voluerit animam suam salvam facere, perdet eam; qui autem perdidit animam suam propter me, inveniet eam.* Vel ut legitur apud Evang. Marcum c. 8. v. 35. *Qui autem perdidit animam suam propter me, & Evangelium, salvam faciet eam.* Certè innumeris locis Scriptura excitat homines ad bene operandum intuitu mercedis æternæ. Sed de hac controversia alibi.

Tantum hîc adverte locum D. Aug. quem illi Auctores adferunt pro sua opinione nihil minùs probare. Est autem lib. 4. de Baptismo c. 17. ibi: *Quòd si propter hoc, quia Charitas deest (id est, unio cum Ecclesia Catholica, ut exponit epist. 204. supra allegatâ) passio hæretico nihil prodest, nec illis prodest, quos in invidia intus & malevolentia sine Charitate vivere Paulus dicit, Cyprianus exponit.* Bene, optimè. Sed pessima consequentia: Ergo passio, ut profit, debet suscipi ex pura Charitate. Numquid qui suscipiunt ex spe retributionis æternæ, Paulus dicit vivere in invidia intus & malevolentia sine Charitate? Numquid Cyprianus exponit?

Sed mittamus ista, & respondeamus illis, qui jam dictis opponunt, malè colligi necessitatem acceptationis, ex eo, quòd Martyrium adultorum sit actus virtutis: Primò; quia non requiritur acceptatio expressa, sed sufficit interpretativa; hæc autem, cum non sit actus specialis voluntatis terminatus ad Martyrium, nequit pertinere ad virtutem Martyrij.

Secundò; quia etsi actus internus acceptans perpeffionem mortis sit actus virtutis; ipsa tamen perpeffio sæpe potest esse sine omni actu interno, ut patet in dormiente, parvulis &c.

Tertiò; est quidem actus virtutis quando adest acceptatio expressa ob motivum honestum; sicut tamen ad verum Baptismum sufficit quilibet consensus voluntatis, cur non idem sufficit ad verum Martyrium; esto ad fructuosum Martyrium requiratur certa dispositio voluntatis?

Respondeo; quia Martyrium non est tantum voluntaria perpeffio mortis; sed voluntaria perpeffio mortis propter fidem Christi, aut veram virtutem: quamvis nec omnis talis perpeffio sit fructuosa, ut constabit ex infra dicendis de dispositione requisita in peccatore, ut in eo Martyrium operetur suum effectum.

Longè alia est ratio de Baptismo, cujus tota essentia consistit in ablutione aquæ cum certa forma verborum; quid ergo mirum, si ad valorem ejus sufficiat quicum-

que voluntatis consensus, nam etiam quicumque intentio ministri sufficit. Breviter, Baptismus est Sacramentum: Martyrium neutiquam, sed actus heroicè fortitudinis, saltem materialis, cui Deus annexit gratiam sanctificantem ultra meritum.

Ad secundum dico, perpeffionem mortis in somno, antea prævisam & acceptatam, esse actum virtutis eo modo, quò homicidium in somno antea prævisum, & acceptatum est peccatum, quod sufficit. Quod additur de parvulis impertinens est, quia probatio nostra solum loquitur de Martyrio adultorum.

Venio ad primum, & audio dicentem Regium q. 66. a. 12. dub. 2. n. 136. Sufficit ut quis habeat voluntatem interpretativam aut habitualem, qualis est Primò in eo, qui fugiens tyrannum, à quo compellitur ad impia, in fuga subito configitur. Secundò in eo, qui sollicitatus ad defectionem à fide, quia hanc reclusit, dormiens occiditur: Imò videtur sufficere, ut in odium fidei occidatur, etsi de confessione priùs nihil cogitaverit: v. g. si in subito hostium incurfu deprehendatur dormiens, & in odium fidei occidatur. Colligitur apertè ex D. Tho. infra q. 87. a. 1. ad 2. Hæc Regius.

Et probat Primò: quia hic verè perdit animam propter Christum, quod videtur sufficere ad Martyrium, cum hoc non consistat in actione, sed passione. Secundò, quia infantibus hoc modo obita mors sufficit ad Martyrium; cur non etiam adultis iustis?

Interrogo ego: cur non etiam adultis peccatoribus, si non ut fructum recipiant, saltem ut sint veri Martyres? Ratio ergo disparitatis supra est assignata, quia hic est hic, & ille est ille, id est, quia parvulus est incapax propriæ voluntatis, & adultus capax, & ideo meritò plus exigit Christus ab adulto, ut censeatur pro illo mori, quam à parvulo.

Ex quo patet responsio ad primam probationem, nimirum Martyrium consistere in passione; sed voluntaria, quando subiectum est capax. Sicuti Baptismus, ut supra dixi, consistit in ablutione activa, & passiva cum certa forma verborum; sed voluntaria, etiam ex parte suscipientis, si est capax; alioquin in parvulis sufficit voluntarium ex parte ministrantis.

Quid ergo ad D. Thomam? Si est sententia D. Thomæ jungo dexteram. Hæc sunt verba ejus loco citato: *Ad secundum dicendum, quod passio pro Christo suscepta... obtemperat vni Baptismi. Et ideo purgat ab omni culpa & venialis.*

Explicatur certus locus D. August.

12. Necessitas acceptationis malè videtur colligi ex eo quòd Martyrium sit actus virtutis. Probatur 1.

Probatur 2.

Probatur 3.

13. Respondetur ad ultimam probationem.

& veniali, & mortali, nisi actualiter voluntatem peccato inveniunt inherentem. Loquitur de eo, qui dormiens occideretur propter Christum.

Sed quis hoc negat? Nonne etiam Catechumenus dormiens valide & fructuose potest baptizari? Nemo dubitat, si tamen antea habuisset propositum explicitum vel implicitum Baptismi, ut dictum est disp. præced. sect. 8. conclus. 2. Ergo verus esset Martyr, qui dormiens occideretur, esto nihil antea cogitaverit, aut voluerit de Martyrio sive implicitè, sive explicitè, negatur consequentia: sicuti non sequitur; ergo dormiens, qui numquam cogitavit, aut voluit implicitè, vel explicitè Baptismum, valide baptizatur.

18. Ecce candide Lector quam apertè ex D. Thoma Regius colligat suam sententiam; cui proinde merito à plurimis contradicitur; ab ijs utique omnibus, qui eundem consensum requirunt ad Martyrium, qui requirunt ad validum Baptismum. Et quis ille? Consensus ad minus habitualis, id est, actualis præteritus, explicitus, vel implicitus, non revocatus: & ille consensus est sufficiens, ut actualis permissio mortis, postea involuntariè subsecuta, denominetur actus externus virtutis.

Sufficit ad Martyrium consensus habitualis.

Hinc si quis ob fidem conjectus in vincula, statueret apud se mori potius, quam fidem negare; & ille postea in somnis odio fidei interficeretur, esset verè Martyr. Nam illam mortem acceptavit; eisque permissio est ei voluntaria, quatenus pender à voluntate præcedente, & habitualiter perseverante.

19. An sufficit consensus interpretativus.

Sed pono casum, aliquis cum S. Joanne Baptista dicit Regi: Non licet tibi habere uxorem fratris tui, prævidens se propterea occidendum. Occiditur quando nihil minus cogitat: Num erit verus Martyr? Erit planè (inquis) tamen numquam expressè & explicitè mortem acceptasset. Nam qui vult media, ex quibus advertit finem secuturum, moraliter censetur velle finem.

Sed meo judicio res non caret difficultate: stat siquidem cum hujusmodi actu expressa nolitio mortis. Sicut in simili diximus de Baptismo disp. præced. loco supra citato, non sufficere ad valorem Baptismi consensum interpretativum; v.g. prævidet quis se baptizandum in ebrietate, inebriat se, baptizatur, probabile est Baptismum non valere, nisi aliquo expresso actu acceptaverit ante ebrietatem Baptismum tunc conferendum; idque ideo, ut aliqui volunt,

quia cum illa voluntate interpretativa, stat directa nolitio Baptismi.

Unde respondeo ad probationem cum distinctione, qui vult media, ex quibus advertit finem secuturum ex natura rei infallibiliter, moraliter censetur velle finem, transeat; ex quibus advertit finem secuturum ex libera alterius voluntate, nego. Sic quippe puella honestè se orbans non dicitur moraliter velle libidinofam concupiscentiam juvenis, etsi eam prævideat certò moraliter secuturam.

Vel ergo dicendum est non requiri idem voluntarium ad Martyrium, & Baptismum; vel asserendum etiam ad Baptismum sufficere consensum interpretativum, aut certè negandum hunc fore verum Martyrem. Elige quod placet; equidem tale Martyrium non erit sine aliquo vero actu virtutis, ut patet.

Neque hinc sequitur hujusmodi hominem fore verum Martyrem, quantumvis mors re ipsa non inferretur; quia non cui libet actu virtutis promissa est gratia Martyrii, sed actu virtutis interno conjuncto cum externa perpeffione mortis.

Ceterum ad Baptismum requiri majus voluntarium docet consequenter Regius supra num. 137. Primò; quia per Baptismum suscipitur novus status & obligatio, quam à libero convenit liberè suscipi: secus est in Martyrio. Secundò; quia Baptismus est institutus in remissionem peccati: Etsi autem conveniat infantes, qui non peccarunt propria voluntate sine propria voluntate justificari, non tamen convenit adultos ita justificari, quia propria voluntate peccarunt. Unde nec Martyrium adultos peccatores justificat sine proprio motu voluntatis. In justis autem hæc locum non habent, cum non agatur de eorum conversione ad Deum, sed de munere quodam accipiendo, quò damnum, quod Dei causà patiuntur, ejusdem liberalitate compensetur. Hæc ille.

Verum enim verò si de liberalitate agitur; dicamus Deum requirere actualem Martyris ad se conversionem; num ideo non erit liberalis? Quid si sufficiat habitualis? Tantò plus erit liberalior.

Dices cum Regio supra; justis habitualiter saltem talis mors est voluntaria; quia ratione Charitatis infuse habitualiter inclinatur ad mortem Dei causà subeundam. Cum itaque talis habitualis voluntas sufficiat, ut quædam Sacramenta cum effectu suscipiantur; nam Confirmatio, Extrema Unctio atque Baptismus valide conferuntur cuius per constitutionem justificato,

Ecc & jam

20. Responso ad probationem sententiæ affirmati-
væ: ...

21. Regius ad Baptismum requirit majus voluntarium quam ad Martyrium.

Minus rectè tamen fundatur in Dei liberalitate.

22.

Aut in charitate infusa,

Allegando

14. Baptismo

11. Generis

16.

17.

17.

& jam omnibus sensibus destitute, cur non etiam sufficiat ad effectum Martyrii, cum Patres huic majorem vim tribuant quam Baptismo?

Ed quod illa sit tantum implicita voluntas medium ad salutem necessarium,

Respondent aliqui; quia iustitia habitualis, & maxime contritio, per quam est acquisita, censetur implicita voluntas & acceptatio cujuscumque medij necessarii ad salutem: constat autem Baptismum esse medium necessarium; secus Martyrium; cum in persecutionibus per se loquendo liceat fugâ, pecuniâ, imò precibus exteriorum fidei confessionem declinare, ac veram fidem dissimulare.

23.

Aut saltem ordinarium,

Adde; Confirmatio, Extrema Unctio, Eucharistia, imò & Pœnitentia, quamvis non omnia sint necessaria ad salutem, tamen sunt remedia ordinaria, quæ omnes Christiani in extremis petere solent, si ratione utantur; & ideo vita Christianè acta per frequentationem Sacramentorum, ab omnibus habetur implicita eorum petitio; ut omittam quòd, antequam inciderent in morbum, indubiè sæpiùs habuerint expressum propositum illis utendi in eo articulo; quòd propositum habitualiter perseverat, etiam dum ratione non utuntur; quia numquam fuit revocatum.

Non sic extraordinarium aut valde singularem, quale est Martyrium,

At verò Martyrium est remedium planè extraordinarium & valde singulare, nec omnes ita sunt affecti ut id desiderarent, aut aliquando desideraverint explicitè; neque ipso modo vivendi satis declarant se id cupere; sicuti etiam non censentur velle Sacerdotium, aut Matrimonium; quamvis sint vera Sacramenta, non minùs collatiâ gratiæ sanctificantis, quam Martyrium, & alia Sacramenta, quæ omnes censentur implicitè petere.

Si reponas; quia Sacerdotio, & Matrimonio annectuntur gravia onera, ad quæ Deus neminem voluit obligare, nisi liberè prorsus consentiret. Contra facit, quòd nullum sit majus onus ipsâ morte, quæ non semper est in præcepto, ut statim dixi.

24.

Dices; inde solùm videtur sequi, quòd non velit mortem absolutè. Quòd autem non velit etiam conditionatè, ut si foret inferatur dormienti, vel nihil de ea cogitanti, profit ipsi optimo modo quo potest, unde constat? Certè rogati etiam tepidi Christiani sic responderent. Planè sic responderent; sed hinc quaeritur an talis voluntas sufficiat, quòd multi negant.

Nisi foret in præcepto,

Interim tamen si daretur casus, quo Martyrium esset in præcepto, tunc, fateor, per quemlibet actum charitatis sive con-

tritionis, aut etiam efficaci attritionis, censeretur potius velle mori, quam Deum offendere aut fidem negare; ac proinde si quis eo casu etiam de morte non cogitans occideretur, esset verè Martyr.

At quis ille casus, quo dormienti v. g. qui antea nihil de confessione fidei cogitavit, Martyrium est in præcepto? Per verbum nescio solvitur omnis quaestio. Hercule tunc solùm præcipitur Martyrium, quando vel fides est neganda, vel mors oppetenda. Existimas autem quia dormiens, qui de confessione fidei priùs nihil cogitavit, aliquando fidem negavit, aut negare potuit? A sæculo non est auditum.

Quid ergo si dormiens sit peccator, & solùm attritus, nonne tunc saltem censetur implicitè velle illam mortem tamquam unicum medium necessarium ad salutem? Quidni, cum ita censetur velle Baptismum?

Utumque ergo sit de voluntate tantum interpretativa, puto omnino sufficere, si quis extra periculum sic esset actualiter constitutus, ut in necessitate faciendi alterutrum, mori mallet, quam fidem negare (si vera sit & absoluta voluntas; nam sæpe tantum sunt velleitates) quia præcedens voluntas non retractata sufficit ut occidendus censatur se habere passivè etiam in morali æstimatione (uti in Baptismi susceptione) neque debet ipse activè influere, cum Martyrii sit pati, non activè influere in mortem.

Nec refert quòd fortè in medijs periculis animum mutaret; quia hæc conditionalis propositio nihil ponit in re. Sicut quòd infirmus hoc vel illud Sacramentum noluisse, si hoc vel illud scivisset, non tollit habitualem consensum, & implicitam petitionem, si absolutè & simpliciter ante infirmitatem voluit.

Hæc est vera voluntas habitualis, à qua sola verè & propriè denominatur homo habitualiter volens. Enimvero quis Theologorum sic umquam fuit locutus: *Infans per Baptismum iustificatus habitualiter vult & consensit in mortem pro fide Christi postea inferendam?* Omnes per voluntatem habitualement intelligunt non habitum aliquem, sed actum præteritum non revocatum.

Atque ut vera esset sententia Regi, neque enim in video cupiam Martyrii gloriam: attamen nego illam consequentiam; ergo Martyrium adulterum non est actus virtutis. Dico quippe hypotetici Martyrium nullo modo prævilium, & per consequens nec in se, nec in alio acceptum.

acceptatum, non esse Martyrium adultorum, sed parvulorum; quia tales homines, quamvis verè sint adulti, tamen patiuntur instar parvulorum.

Aliter oculi, si cententur mori ut parvuli, et hoc forent adulti,

Hebr. 11. Sicuti probabile est hominem adultum posse salvari per solam gratiam baptismalem sine ullo actu supernaturali fidei (si v. g. moriatur ante sufficientem propositionem articulorum fidei) quamvis scriptum sit de adultis ad Hebr. 11. vers. 6. Sine fide (scilicet actuali, de qua ibi tractat Apostolus, ut patet ex contextu) impossibile est placere Deo. Quomodo ergo salvatur talis adultus? Respondeo salvatur non ut adultus, sed ut parvulus; utpote per solam gratiam baptismalem sine ullo merito proprio condigno vitæ æternæ.

Sic referato primo mysterio, aggrediamur secundum, pro quo majoris explanationis gratiâ erit

CONCLUSIO II.

Ad Martyrium verum & propriè dictum requiritur mors, violenter illata non resistenti.

28. Nullus censendus Martyr nisi cui non resistenti mors violenter inferatur.

Utraque pars suos habet antagonistas; est equidem communis sensus Ecclesiæ, quæ non solet colere pro veris & propriè dictis Martyribus, nisi quos gladius persecutoris abstulit absque repugnantia, exemplo Christi, qui testimonium dedit veritatis, patiendo mortem violentam sine contradictione: nam cum pateretur non comminabatur, sed tamquam ovis coram tendente se obmutuit, & non aperuit os suum.

Unde commune dictum: *Martyr non pugnat*: & qui illud non curat, eum tamquam communi sensui obstrepentem nec audire, nec curare debemus; sed magis auscultanda sunt verba Doctoris Angelici 3. parte quæst. 66. art. 11. in corpore: *Et ideo præter Baptismum aquæ, potest aliquis consequi Sacramenti effectum ex passione Christi, in quantum quis ei conformatur pro Christo patiendo. Conformatur, inquam, sustinendo mortem sine meritis mortis, ab inimicis fidei, pro veritate fidei, non reluctando. Sed expendamus singula.*

29. Unde requiritur mors vel in

Primò ergo requiritur mors, re ipsa quidem ad completissimum, & securissimum genus Martyrij: attamen sufficeret ad ve-

rum Martyrium, quòd esset talis causa mortis posita, ex qua naturaliter sequeretur mors, nisi divinitus impediretur: prout impedita fuit in tribus pueris in fornace Babylonica, Joanne Evangelista misso in ferventis olei dolium, & pluribus alijs, qui ab Ecclesia inter Martyres numerantur. Profectò quòd effectus divinitus impediatur auget vim testimonij: quippe per hoc fit omnibus manifestum, Deum illius causam approbare.

se, vel in sua causas

Unde acceptatio illa mortis est tam efficax fidei testimonium, quàm si re ipsa mors subsequeretur. Quis ergo formidet tales præmium & laureolam Martyrij consecuturos, si in gratia finaliter decesserint? Taliter autem illos discedere, qui fortiter dimicando jam ad terminum sui cursûs pervenerant, nisi speciali Dei operatione fuisset prolongatus, piè omnino credendum est.

Utraque enim est efficax fidei testimonium;

Et verò licet ab antiquis Tertulliano, Cypriano, & alijs sepe confessores illi, qui pro Christo pati cœperant; fuerint inter Martyres numerati, tamen necdum lethalia vulnera accepissent, aut sufficiens causa mortis posita fuisset; tamen hoc tempore non solent Martyres vocari, nisi salutem ærumnis & squaloribus pro Christo toleratis confecti, mortem oppeterint; qualiter obierunt Marcellus Papa conjectus in stabulum bestiarum, & Leocadia virgo carceri inclusa.

Et tales solum solent hoc tempore pro veris Martyribus reputari

Parùm quippe refert quo modo, aut quo instrumento mors inferatur: sufficit ut infligatur alteri, quòd spectatis personæ circumstantijs est ei causa mortis: quantumvis etiam nullum actu causaret dolorem, quem Deus subindè impedit in Martyribus. Ipsa mors est satis ingrata, ejusque acceptatio molesta. At verò si mors aliunde superveniat, Martyres non erunt, etsi in carcere moriantur.

Numquid ergo veri Martyres, qui moriuntur in servitio pestiferorum; & quicumque qualitercumque pro fratribus moriuntur? Non aulim asserere propter communem sensum Ecclesiæ in contrarium: nusquam enim legitur Ecclesiam censuisse ac habuisse pro veris & propriè dictis Martyribus, qui animam suam pro fratribus posuerunt vel in servitio pestiferorum, vel in justo bello.

30.

Quales non sunt qui servitio pestiferorum immolantur,

Dico, Pro veris & propriè dictis Martyribus; quoniam in Martyrologio Romano ad 28. Februarij sic scriptum reperio: *Commemoratio SS. Presbyterorum, Diaconorum, ac ceterorum ministrorum, qui tempore Valentiani Imperatoris, cum pestis sævissima*

Ecc 2 grassa

grassetur, morbo laborantibus ministrantes, libentissimè mortem oppetierunt, quos velut Martyres religiosa piorum fides venerari consuevit.

Quamquam velut Martyres religiosa piorum fides eos veneratur. Martyres Rom.

Quos, inquam, velut Martyres, id est, ad similitudinem verorum Martyrum, quamvis tales non sint, religiosa piorum fides, propter excellentiam charitatis (Maiores enim hanc dilectionem nemo habet, ut animam suam ponat quis pro amico suo, ait Christus Joan. 15. v. 13.) venerari meritò consuevit; liquidem pro vera causa Martyrij mortem oppetiere, licet non eo modo, quo veri Martyres.

Quæris quis sit ille modus? Beati (inquit *Matth. 5.* Martyr Martyrum) qui persecutionem patiuntur propter iustitiam, quoniam ipsorum est regnum celorum. Beati estis cum maledixerint vobis, & persecuti vos fuerint, & dixerint omne malum adversum vos mentientes propter me, & gaudete & exultate, quoniam merces vestra copiosa est in calis. *Matth. 5. v. 10. 11. & 12.*

Num illi, qui pestiferis inserviunt, persecutionem patiuntur? Quis sic loquitur? Moriuntur quidem pro fratribus; sed aliud est mori, aliud mortem inferri pro fratribus, quod ultimum videtur requiri ex communi sensu Ecclesiæ & DD. ad propriè dictum Martyrium, à quo nolumus recedere propter oppositam paucorum Recentiorum opinionem sine sufficienti fundamento.

31.

Quique tam multum mereri possunt ac veri Martyres.

Quamquam existimem fieri posse, ut tantum mereatur apud Deum, qui inservit pestiferis cum periculo infectionis, & certæ mortis inde proventuræ, quam qui idem ministerium exhibet cum periculo mortis à tyranno infligendæ, futurus utique, & ab omnibus habendus pro vero Martyre.

Quid miramur? Deus est qui facit: qui in illis privilegijs, quæ ex sola sua liberalitate ipse concedit, potest, nullâ factâ alicui injuriâ, hanc, vel illam exigere conditionem, & circumstantiam, quantumvis per illam non addatur ex parte ipsius hominis meritum aliquod majus.

Patet in ipso exemplo Martyrij.

Patet in ipso exemplo Martyrij; nam licet actio externa, neque augeat neque minuat valorem operis, ut multi docent (verè an falsò hinc non disputo) adeoque duo qui æqualem habent volitionem tolerandi mortem pro Christo, sint apud Deum æqualis omnino meriti; tamen si unus re ipsa eam non sustineat, quia carnifex destitit eam infligere; alter verò eam patiat, hic erit re ipsa Martyr, ille verò non, ut communiter omnes docent.

Contra Magistrum de Martinis.

Excipio Magistrum de Martinis, qui contendit propositum sustinendæ mortis

sufficere; idque quia Martyrium est actus virtutis, hic autem à nostra voluntate pendet: porro re ipsa mortem subire non est in nostra potestate, sed pendet ab arbitrio Tyranni.

Respondeo, Martyrium esse actum virtutis, sed externum, sicuti susceptio Sacramentorum, quæ etiam propterea non semper est in potestate hominis. Quis tamen ideo dixerit, solam internam voluntatem suscipiendi Sacramenta, quamvis æqualis meriti cum illa voluntate, quæ conjungitur externæ susceptioni, caulare gratiam ex opere operato?

Bene ergo ad rem nostram dixit Nicephorus lib. 6. c. 20. *Id genus mortis* (loquitur de his, qui moriuntur in servitio pestiferorum) *pietate milita & fide roboratum non multum* (ita vertit Joan. Langus) *videtur abesse à Martyrio. Non multum*, inquam, ergo secundum Nicephorum simpliciter abest à Martyrio.

Profectò cum verus & propriè dictus Martyr nullam spem habeat evadendi mortem, aut certè tormenta per se illativa mortis; equidem qui inservit pestiferis, plerumque sperat se evasurum mortem, & ideo utitur remedijs præservativis, & quando infectas est remedijs sanativis, & non pauci inveniuntur, qui vel non inficiuntur, vel certè liberantur ab infectione, quam ex servitio naturaliter contraxerant.

Itaque mors veri Martyris violentior, & certò inferrior, cum alia mors naturalior, & fallibiliter occurrat. Discrepancia latè magna, ut quamvis non multum, at tamen simpliciter id genus mortis abest à Martyrio.

Atque, ut progrediamur ad ultimam particulam conclusionis, scilicet, *Non resistenti*; quis dubitaverit milites ordinariè pugnare cum spe evadendi mortem; imò occidendi invasorem? Finis pugne victoria est; alioquin frustra pugnatur. Quomodo ergo non potius eligunt mortem inferre, quam perpeti? Unde patiuntur mortem magis ex necessitate, quam voluntate. Ecce quanta differentia inter militem pugnantem, & verum Martyrem non resistantem, sed pacificè mortem sustinentem. Nemo ergo miretur si veris Martyribus non annumerentur, qui Martyrum Domino in sua passione non conformantur.

Interim non dubito, quin milites in bello fidei occumbentes plurimum mereantur, si rectò fine & modo bellum gerant. Sæpe etiam contingit, ut pugna obliget sub peccato, ita ut vel pugnandum sit

vel peccandum. Ergo qui tunc pugnam eligit, ne peccet, erit verus Martyr: nego consequentiam. Ratio patet ex dictis de servitio pestiferorum, quod etiam sepe potest esse obligatorum sub peccato.

Cui Deus coronam Martyrij nõ decevit, Potuisset quidem Deus his omnibus decernere coronam Martyrij: quod autem fecerit, unde constat? Scimus Ecclesiam colere festum SS. Maurij & sociorum ejus militum, non quia pugnando occubuerunt; sed quia sua sponte sine resistantia mortem ferre maluerunt, quam imperata facere nefarij Imperatoris. Nescimus autem in tota Ecclesia celebrari festum alicujus Martyris, qui pugnando occubuit: cum tamen indubitanter plures fuerint, qui recta intentione, vel ob defensionem fidei, vel ob defensionem Reip. pugnantes, mortem opteterint.

Fatetur Martyrem Eleazarum, qui 2. Mach. 6. patienter sustinens voluntarie præibat ad supplicium, ac fortiter pro gravissimis, ac sanctissimis legibus honesta morte perfunctus est. Eleazarum autem qui 1. Mach. 6. legitur se dedisse, ut liberaret populum suum, & acquireret nomen æternum, currens audacter in medio legionis, occidens à dextris, & à sinistris; quis, inquam, ipsum jure reputaverit Martyrem, quantumvis mortuus illic sit?

Si dixeris, pugnavit, & mortuus est, ut acquireret nomen æternum: similiter Judas Machabæus, ut non inferret crimen gloriæ suæ.

Audi quid Scriptura testetur de Eleazaro vero Martyre v. 19. *At ille gloriosissimam mortem magis quam odibilem vitam complectens voluntarie præibat ad supplicium.* Et v. 25. *Et ipsi propter meam simulationem, & propter modicum corruptibilem vitam decipiuntur; & per hoc maculam, atque execrationem mea senectuti conquiritam.*

Nonne scriptum est: *Melius est nomen bonum quam divitiae multa.* Proverb. 22. v. 1. Et Eccle. 7. v. 2. *Melius est nomen bonum quam unguenta pretiosa.* Hinc Eccle. 41. v. 15. *Curam age de bono nomine: hoc enim magis permanebit tibi, quam mille thesauri pretiosi & magni.* Curam egit boni nominis Judas Machabæus, curam egit Eleazarus, & posuerunt animas suas pro fratribus suis, & patrijs Dei legibus: quid ergo eorum Martyrio defuit, si Martyr pugnat? Si autem non pugnat, palam est non omnem mortem pro Christi fide, aut vera virtute illatam, esse verum & proprie dictum Martyrium.

Neque contrarium ullibi docuit D. Aug. Citatur Epist. 180. ibi: *Qui propterea patiuntur, quia fratres, qui eis ad Christianam salutem indigebant, deserere noluerunt, sine dubio suas animas pro fratribus ponunt.* Et post pauca: *Qui clades hostiles ideo non fugit, cum posset effugere, ne deserat ministerium Christi, sine quo non possunt homines vel fieri, vel vivere Christiani, maiorem Charitatis invenit fructum, quam qui non propter fratres, sed propter se ipsum fugiens, atque comprehensus, non negat Christum, suscipit Martyrium.*

Certissime maiore charitatis invenit fructum, qui sine resistantia ab hostibus fidei patitur mortem (de quibus ibi loquitur D. Aug. ut patet ex textu) cum posset effugere, ne deserat ministerium Christi &c. quam qui fugiens persecutionem propter seipsum, atque comprehensus suscipit Martyrium: etenim præter fructum Martyrij quasi ex opere operato, fructum invenit ex opere operantis,

E e e 3

35. Ut patet exemplo Judæ Machabæi,

1. Mach. 2.

Ibid. 3.

Ibid. 9.

Aliorum- que cum ipso occisum,

1. Mach. 7.

36. 2. Mach. 6.

1. Machab. 6

2. Mach. 6.

Prov. 22. Eccle. 7.

Eccle. 41.

Ex quo sequitur non omnem mortem pro fide aut vera virtute illatam esse Martyrium.

37. S. Aug.

Explicat locus S. Aug. pro opposita sententia adductus,

operantis, scilicet ex charitate proximi. Ergo quicumque, & qualitercumque pro fratribus moritur, est verus & propriè dictus Martyr: nulla consequentia.

39. *Thom.* Atque hinc studio factum existimo, ut S. Tho. q. 124. a. 5. ad 3. dum ait, etiam defensionem Reip. si in Deum referatur, esse causam Martyrij, tamen alto involvat silentio, cur Ecclesia non colat ut Martyres eos, qui in bello iusto moriuntur, pro ut sibi objecerat in eodem tertio argumento, ad quod ibi responderet.

An in aliquo casu defensionis Reip. possit esse causa veri Martyrij.

An milites si occidunt volentes se jam dedere, aut fugientes possint esse veri Martyres.

Si autem à me quaeritur, in quo ergo casu defensionis Reip. foret causa Martyrij? Respondeo, si innocens à Tyranno ad mortem postulatus, ultrò se occidendum traderet, ne Deum offenderet. Obligat namque iustitia legalis unumquemque in particulari, ut moriatur pro populo, & non tota Republica pereat. Sed & milites in bello fidei erunt Martyres si jam victi, odio religionis occidunt, siue si occidunt volentes se jam dedere, & arma abjicientes, & ipsi ob eam causam mortem acceptent.

Idem assero de ijs qui in fuga occiduntur, aut etiam reluctantes, non conando alteri malum simile inferre. Hæc enim reluctatio non est propria resistentia, sed instar fugæ: Patet in eo qui leviter reluctaretur iustitiæ publicæ, non conando ministris inferre gravius malum qui fugienti similis haberetur; minimè autem diceretur positivè resistens vim inferendo.

40. *Thom.* Huc usque de essentia Martyrij, quæ integra perleverat, tamen occidens præter veram virtutem, alios prætextus fingat. Nam etiam Judæi alia prætextabant contra Christum; nempe quod peccasset in legem Moysis &c. ideoque illum tamquam malefactorem videri volebant occidisse, & tamen quis ambigat Martyrem fuisse, imò caput Martyrum? Profectò in primitiva Ecclesia (ait quidam) vix Martyres alij, quàm qui sub prætextu subversionis Reip. licet verè pro Christo, occiderentur. Quod ego vix aut ne vix quidem credo.

Quid si titulus sit mixtus?

Sed quid si aliquis occidatur ex titulo mixto, & à parte rei existente, v. g. partim in odium fidei, partim quòd contra justam Reipublicæ legem peccaverit? Respondet idem Auctor non fore Martyrem, quia ex delicto meretur mortem; adeoque tamquam malefactor moritur: secus si delictum non esset de se sufficiens, ut mortem mereretur.

41. Ego autem non video quid repugnet aliquem mori & tamquam malefactorem, & tamquam Christianum. Moriatur ergo

pro peccato, moriatur etiam pro fide Christi aut vera virtute, quamvis gloria Martyrij minuatur, quia partim patitur ut malefactor, cur totaliter extinguatur cum etiam verè patitur pro Fide Christi, aut vera virtute?

Sed de his satis. Ad effectum Martyrij vocat nos doctrina series. Pro quo instituitur

CONCLUSIO III.

Effectus Martyrij est gratia justificationis quasi ex opere operato, ac plenaria culpæ & pœnæ remissio, si subiectum debitè sit dispositum.

Martyrium parvulis conferre gratiam habitualement, quâ iustificentur à peccato originali adeò certum est, ut non sine temeritate, ne dicam magno errore, negari possit. Probat ex sensu Ecclesiæ, quæ non frustra (D. Aug. auditis lib. 3. de libero arbitrio c. 23.) etiam infantes illos (nominè prorsus excepto) qui, cum Dominus Iesus Christus necandus ab Herode quaeretur, occisi sunt, in honorem Martyrum receptos commendat.

Unde cantat in collecta diei festi SS. Innocentium: Deus cuius bodierna die præconium Innocentes Martyres non loquendo, sed moriendo confessi sunt. Et in hymno: Salvete flores Martyrum, quos lucis ipso in limbo, Christi insecutor sustulit, cum turbo nascentes vestis.

Eosdem tamquam tales prædicant omnes SS. Patres & DD. Ecclesiæ, quidquid pauci sine ratione contradicant. Sufficit testimonium S. Leonis Papæ Ser. 1. de Epiph. c. 3. Quos rex impius eximit mundi, Christus inserit celo, & quibus necatum sanguinis sui impendit redemptionem, iam Martyrij tribuit dignitatem.

Quis autem ambigat multos ex illis necdum fuisse iustificatos à peccato originali? Etenim varij erant proles infidelium Judæis permixtorum; plures quoque necdum erant octiduo nati, adeoque nec circumcisi. Deinde esto fuissent omnes antea iustificati, cur tamen magis quàm alij parvuli in gratia discedentes, colerentur specialiter ab Ecclesia tamquam sancti, si ratione mortis illatæ specialem gratiam, aut sanctitatem non accepissent? Neque enim venerantur ob Circumcisionem, sed ob mortem toleratam pro Christo.

Porro

43. Porro quæ SS. Innocentium, eadem est ratio aliorum parvulorum, si contingat illos pro fide Christi, aut vera virtute occidi. Quid enim speciale potest in istis excogitari, quod non in alijs? Unde D. Leo Ser. 2. in Epiph. Ita Christus, ut nullum tempus ei esset absque miraculo, ante usum lingua potestatem verbi tacitus exercebat, & quasi iam diceret; Sinite parvulos venire ad me, talium est enim regnum caelorum: nova gloria coronabat infantes, & de initijs suis parvulorum primordia consecravit, ut discretum, nullum hominem incapax esse divini Sacramenti, quando etiam illa aetas gloria esset apta Martyrii.

Hoc igitur privilegium Innocentium non est personale, dabitur alteri cuicumque, qui perdidit animam suam propter Christum. Qui enim (teste D. Aug. lib. 13. de Civit. c. 7.) generaliter dixit: Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto &c. alia sententia istos fecit exceptos, ubi non minus generaliter dixit: Qui me confessus fuerit &c. Et alio loco: Qui perdidit animam suam propter me &c. Certè minus generaliter dixisset, si non quemadmodum primam sententiam, ita & posteriori omnes omnino parvulos & adultos comprehensisset. Quod ergo Christus praestitit Innocentibus, idem præstare paratus est omnibus parvulis pro ipso similiter morientibus.

Et quid illud? Edoceat D. Aug. l. 3. de Symbolo ad Catechumenos c. 4. Praestitit eis Christus ut pro Christo morerentur, praestitit ut suo sanguine ab originali peccato diluerentur. Nati sunt ad mortem, sed continuo eos mors reddidit vite.

Hinc appositè Clemens lib. 5. Constit. Apostolicarum c. 7. Quamvis fuerit Catechumenus, letus discedat: passio enim quam pro Christo sustinet cedit ei in veriorum Baptismum; quoniam ipsæ re ipsa commoritur Christo, alij in figurâ.

44. Quod probè intelligens D. Subtilis 4. dist. 4. q. 3. a. 2. Si quis, inquit, persequitur matrem gravidam; eadem de causa persequitur parvulum in utero eius: ergo si mater occiditur pro iustitia, similiter & parvulus. Si autem parvulus occideretur extra uterum haberet Baptismum sanguinis, si pro iustitia vel fide occideretur, etiam non baptizatus: ergo eodem modo rationale est quod Deus non contemnet eum, pro simili causa in utero matris passum. Planè, non contemnet eum præsertim si Tyrannus expressè intendat parvulum occidere. Nam si occidat matrem nesciens eam esse gravidam, res est incerta.

Negat Præpositus ad q. 68. a. 3. dub. 6. Probat, quia proles est distinctum sup-

positum, cuius mors non sufficienter intenditur in odium Christi, quod Tyrannus velit matrem occidere. Confirmat Primò; si quis occidat virginem nolentem pati detrimentum virginitatis, non ideo alius erit censendus Martyr, qui per accidens occidetur ex negligentia eius, qui virginem invasit. Confirmat Secundo; puer non videretur Martyr quo casu aliquis volens matrem in odium religionis occidere, simul vellet occidere infantem, ut alius consanguineus adeat hereditatem, vel quia est proles inimici sui.

Sed his non obstantibus contraria sententia, quam docet Regius ad q. 66. a. 12. dub. 1. n. 123. secutus Gabr. 4. dist. 4. q. 2. a. 3. dub. 2. Henriquez de Baptismo c. 38. & alios, videtur probabilior: quia etiam tali casu occiditur propter Christum, seu perdit animam suam causâ Christi; plaga siquidem ex qua moritur inferitur ex odio Christi, etsi mors parvuli expressè non intendatur.

Confirmatur, quia etsi Tyrannus aliquem vulneraret etiam cum expressa intentione non occidendi, & taliter ut per se non foret nata sequi mors, sed tantum ratione conditionis personæ ab occisore ignoratæ, adhuc verus esset Martyr,posito quod mors re ipsa inde sequeretur.

Nunc ad probationem Præpositi Respondet: proles est distinctum suppositum physicè, concedo; moraliter, nego. Appello Doctorem Subtilem supra n. 2. Quantum inquit, ad servitutem temporalem, filius dum est in utero, non est distinctus à matre: non enim habet Dominum dominum in parvulo, nisi quia in matre.

Unde qui emptione, vel aliter accipit dominium matris, etsi ignoret eam gravidam, simul fit Dominus parvuli absque alia expressiori intentione: nam partus sequitur ventrem L. Partum 7. Cod. de Rei vendicatione: Partum ancille matris sequi conditionem, nec statum patris in hac specie considerari, explorati iuris est. Ergo similiter sufficienter intenditur mors prolis in odium Christi, quod Tyrannus velit occidere matrem, cui occisioni per se, id est, ut plurimum, mors prolis conjungitur. Ex quo patet solutio primæ confirmationis.

Ad secundam dico: talis puer videretur Martyr, quia alij sunt falsi prætextus, vel si vera motiva & sola, transeat non videretur Martyr: Igitur (inset Præpositus) eo ipso quod Tyrannus tendit in matrem, non sufficienter ad rationem Martyrii censetur tendere in prolem: alioquin in casuposito censetur tendere, cum quodlibet aliud

Maximè si
lucere cog-
nolescantur

45.
Imò esto
ignorantur,
Regius,
Gabr.
Henriquez.

46.
Cum tunc
proles sit
unum sup-
positum
moralè,
Scdm,

Et partus
sequatur
ventrem.
L. 7. Cod. de
rei vendic.

47.

Et ex pro-
missione
Christi ge-
nerali.
S. August.

S. August.

Clem. 7.

44.
Scdm.

Eiam re-
spectu par-
vulorum in
uteris ma-
tris la-
tentium,

Præpositus.

aliud motiſum appoſitum non poſſet deſtruere ſufficientem tendentiam in prolem, quæ eo ipſo neceſſariò invenitur quò Tyrannus tendit in matrem.

Reſpondeo negando conſequentiam, & ejus probationem; quoniam motiſum acquirendi hæreditatem ſi ſolum eſt, licet non deſtruat tendentiam in prolem, hoc eſt, intentionem occidendi, ut patet; deſtruit tamen tendentiam ſufficientem ad rationem Martyrij, hoc eſt, intentionem occidendi in odium fidei, quæ planè neceſſaria eſt, aded, ut ſi duo Catholici, eodem modo diſpoſiti ab eodem Tyranno occiderentur, unus tamen in odium fidei, alter autem ut Tyrannus adiret ejus hæreditatem, prior eſſet Martyr, ſecus poſterior.

48. Licet ſimul occideretur ut occidens adiret hæreditatē.

Dixi notanter, ſi ſolum eſt; quia non video, quin aliquis eſſet verus & propriè dictus Martyr, eſſi ſimul occideretur in odium religionis, & ut occidens poſſet adire ejus hæreditatem; nam revera occiditur pro fide Chriſti aut verà virtute, quamvis non ſolà.

Ceterùm particularem intentionem poſſe deſtruere generalem apertiffimè oſtenditur in Sacerdote, qui per intentionem generalem conſecrat omnes guttas vini intrinſecùs adhærentes calici, niſi per particularem intentionem aliquas excludat. Conſimiliter conſecrat omnes hoſtias ante ſe poſitas ad conſecrandum, niſi particulariter aliquas excludat. Licet ergo Tyrannus occidens matrem in odium fidei, per generalem intentionem ex eodem motivo velit occidere prolem; attamen deſtructio illius per intentionem particularem directè oppoſitam, cur erit impoſſibilis?

49. Concluſioni non obſtat Conc. Trident.

Huc uſque de juſtificatione parvuli; cui minimè obſtat Concil. Trident. docens ſeſſ. 6. c. 4. eam non poſſe fieri poſt Euangelium promulgatum ſine lavacro regenerationis aut ejus voto; loquitur quippe de eo; quod ordinariè & per media à Deo inſtituta ad noſtram ſalutem fieri ſolet; quale non eſt Martyrium. Agit enim contra hæreticos noſtri temporis, qui negant Baptiſmum eſſe pueris neceſſarium, affirmantque illos ſine illo, etiam ordinariè, in fide parentum poſſe ſalvari.

Definiens baptiſmum eſſe neceſſarium;

Unde ſeſſ. 7. eodem damnans, & hanc ſuam ſententiam explicans can. 5. de Baptiſmo ait: *Si quis dixerit Baptiſmum liberum eſſe, hoc eſt, non neceſſarium ad ſalutem; anathema ſit.*

Scotus.

Herculè effectum Martyrij non evacuat neceſſitatem Baptiſmi; vel ex hoc ſolo ſatis probatur, quòd, ut dicit Scot. 4. diſt. 4. q. 6. n. 4. & infra latius explicabitur,

baptizatus Baptiſmo ſanguinis, ſi poſtea eſt nobiſcum viator, tenetur affectu, & pro loco & tempore recipere effectum Sacramentum, id eſt, Baptiſmum ſummus.

Accedit nullam regulam tam generalem eſſe, quin pati poſſit aliquam exceptionem. Porò non excipi ſine fundamento Martyrium parvulorum, arbitror ex dictis ſatis maniſeſtum.

Neque minor eſt ratio excipiendi Martyrium adulatorum, imò major; in his enim mors habet formaliter rationem Martyrij, & confeſſionis Chriſti; materialiter autem ſolum in parvulis, qui non loquendo, ſed præciſè moriendo conſentunt.

Itaque Martyrium conferre adultis gratiam habitualemente quaſi ex opere operato eſt communior SS. Patrum & DD. Eccleſiæ ſententia. Profectò ſi aliquid probant Scripturæ ſuperius allegatæ, & dicta SS. Patrum, quid minus effectum gratiæ ſanctificantis ſine merito, vel ſupra illud, hoc eſt, quaſi ex opere? Alioquin quid ſpeciale dabitur illi viro, qui animam ſuam perdidit propter Chriſtum? Et tamen aliquid ſpeciale ipſi promittitur.

Dices; dabitur ei aureola Martyrij, remiſſio omnis pœnæ, & major gratia ex opere operantis.

Sed contra; etiam parvulis dabitur aureola, & remiſſio omnis pœnæ præter gratiam ſanctificantem, quam accipiunt ex opere operato, hoc eſt, abſque eorum merito, cujus ſunt incapaces. Cur ergo illam negabimus adultis?

An forè quia adulti merentur per voluntatem ſuſcipiendi Baptiſmum, ideo non accipiunt gratiam juſtificantem ex opere operato per realem ſuſceptionem Baptiſmi? Abſit ut opus meritum impediatur effectum Sacramenti, quin imò perfectiori diſpoſitioni, perfectior correſpondet gratia ex opere operato, ut dictum eſt diſp. præced. ſeſſ. 5. Concluſ. 1.

Unde ſicuti parvulus numquam accipit tantam gratiam per Baptiſmum, quantum adultus; raro etiam peccator in Sacramento Penitentitiæ tantam, quantum juſtus; pari ratione numquam parvulus accipit tantam gratiam per Martyrium, quantum adultus; raro etiam peccator tantam, quantum juſtus.

Sanè ſi adultus per Martyrium non accipit gratiam niſi ex opere operantis, quomodo paſſio pro Chriſto cedit Catechumeno in veriore Baptiſmum? Cedit tamen juxta Clementem ſupra, & alios SS. Patres.

Cedit omnino, inquit Adverſarij non

non ratione virtutis, quam habet ad iustificandum; sed quoniam Martyr re ipsa commoritur Christo, alij in figura.

Præclare! Verumtamen num ideo lætus discedet Catechumenus, quia re ipsa commoritur Christo, si non accipit eam gratiam, quam acciperet si commoreretur solùm in figura?

Dices; accipit illam gratiam, sed ex opere operantis. Respondeo; opus operans magis incertum est, quàm opus operatum; unde ex hoc non lætus, sed magis tristis debet discedere. Præterea Catechumenus suscipiens Baptismum fluminis cum illa dispositione, quam Adversarij requirunt ad Baptismum sanguinis, præter gratiam ex opere operato, accipiet aliam ex opere operantis. Quæ hæc ergo causa lætitiæ, si Martyrium confert gratiam solùm ex opere operantis?

Dixi autem, quasi ex opere operato; quia gratia sanctificans ex opere operato propriissimè sumitur pro illa gratia, quæ sine merito, vel supra illud confertur per aliquod opus, v.g. Sacramentum, prout opus est ministri, & ex vi institutionis suæ: & tali modo Martyrium non confert gratiam ex opere operato; quia actio ministri mala est; actio autem patientis ad hoc specialiter non est instituta, ut gratiam conferat; ubi enim talis institutio legitur? quamvis Deus ex sua liberalitate promiserit dare specialem gratiam illud opus facienti, id est, mortem pro se patienti.

Atque hoc est quod dicit D. August. lib. 13. de Civit. cap. 4. Nunc verò maiore & mirabiliore gratia saluatoris in usus iustitiæ, peccati pena conversa est. Tunc enim (in paradiso) dictum est homini: Morieris si peccaveris. Nunc dicitur Martyri: Morere ne pecces.

Et c. 7. Mors ergo non ideo bonum videri debet, quia in tantam utilitatem, non vi suâ, sed divinâ opitulatione conversa est: ut quæ tunc metienda proposita est, ne peccatum committeretur, nunc suscipienda proponatur, ut peccatum non committatur, commissumq; deleatur, magnæq; victoriæ debita iustitiæ palma reddatur.

Commissum, inquam, deleatur, non unum, aut alterum, non hoc tantum, vel illud; sed, ut delicta omnia dimittantur: verba sunt ejusdem S. Doctoris in eodem capite.

Et verò quomodo magnæ victoriæ debita iustitiæ palma redderetur, si non plenariè remitteretur culpa, & pœna? Numquid (ait D. Cyprianus epist. 73.) potest vis Baptismi esse maior, aut potior quam confessio? quàm passio? ut quis coram hominibus

Christum confiteatur, & sanguine suo baptizetur? Baptismus autem numquid plenariè remittit culpam & pœnam? Nemo Catholicus dubitat.

Nec ergo dubitare debemus quin eandem remissionem conferat Martyrium: quod SS. Patres non solùm comparant, sed etiam præferunt Baptismo in efficacia. Neque enim (utor verbis D. August. supra) tanti sunt meriti, qui cum mortem disferre non possent, baptizati sunt, deletisq; omnibus peccatis ex hac vita emigrarunt: quanti sunt hi, qui mortem disferre cum possent, ideo non distulerunt; quia maluerunt Christum confitendo finire hanc vitam, quam eum negando ad eius Baptismum pervenire.

Hinc Innocentius III. in cap. Cum Martine. §. finali, requisitus, quare fuerit mutatum, quod in secreta B. Leonis, secundùm antiquiores codices continetur, sic videlicet: Annue nobis Domine, ut anima famulus tui Leonis hæc proficit oblatio: cum in modernis sacramentarijs habeatur: Annue nobis quesumus Domine, ut intercessione Beati Leonis, hæc nobis proficit oblatio, Respondet: Quod cum sacra Scriptura dicat auctoritas, quod iniuriam facit Martyri, qui orat pro Martyre: idem est ratione consimili de alijs Sanctis sentiendum.

Sed ubi hoc Innoc. legerit in Scriptura ignoro. Scio dictum esse D. August. ferm. 17. de verbis Apostoli: Iniuria est pro Martyre orare, cuius nos debemus orationibus commendari: certavit enim contra peccatum usque ad sanguinem.

Idem Tract. 84. lib. in Joannem: Ideo quippe ad ipsam mensam non sic eos (Martyrès) commemoramus, quemadmodùm alios, qui in pace requiescunt, ut etiam pro eis (Martyribus) oremus, sed magis ut orent ipsi pro nobis, ut eorum vestigijs adhareamus, quia impleverunt ipsi charitatem, quâ Dominus dixit non posse esse maiorem.

Indubiè autem, si Martyrium non deleteret omnem culpam & pœnam, esset pro Martyre orandum, & sacrificandum, sicut pro cæteris, ut à pœnis restantibus posset absolvi.

Confirmatur; quia Ecclesia eo ipso quo constat de vero Martyrio, etiam immediatè post mortem, invocat & colit Martyrem, tamen certò constet in vita sæpiùs graviter peccasse: ergo supponit omnem culpam & pœnam vi Martyrij esse dimissam; aliunde quippe hoc non potest supponere, cum faciliè possit contingere, ut actus quo mors acceptatur per se ex opere operantis non sufficiat ad remissionem tot pœnarum restantium.

Fff

Addidj

Ad instar gratiæ baptismalis.

s. August.

Unde Innoc. III. dicit non esse orandum pro Martyre.

55

s. August.

Et Ecclesia invocat & colit Martyrem immediatè post mortem.

§ 3. Ratio cur dicatur quod quasi ex opere operato confertur gratiam.

s. August.

Utrique mundanum ab omnibus delictis.

§ 4.

s. Cyprian.

56. Sicut Baptismus ita Martyrium non confert effectum nisi subiecto debite disposito.

Addidi verò in conclusione: si subiectum debite sit dispositum; quia quamvis Martyrium, ut statim dixi, præferatur à SS. Patribus Baptismatis Sacramento, scilicet quoad perfectionem effectus; equidem quoad promissionem dandi gratiam, & remittendi omnem culpam & poenam existimo Baptismum esse æqualem, ne dicam præferendum, utpote qui per se magis est institutus ad illum effectum. Sicut ergo Baptismus non confert effectum gratiæ, aut remissionis omnis culpæ & poenæ nisi subiecto disposito, ita nec Martyrium.

Dubitas de qualitate dispositionis?

CONCLUSIO IV.

Qualis dispositio requiritur & sufficit ad effectum Baptismi, talis requiritur, & per se sufficit ad effectum Martyrij.

57. Quæ autem ad effectum Baptismi eadem requiritur dispositio ad effectum Martyrij.

Moveor ad hanc sententiam (quæ est gravium & multorum DD.) præcipuè auctoritatibus SS. Patrum jam sæpius allegatis, in quibus Martyrium in virtute conferendi gratiam, & delendi peccata saltem æquatur Baptismo. Nonne in sacro Eloquio simpliciter promittitur vita æterna morientibus pro Christo, sicuti promittitur baptizatis Mar. ultimo v. 16. Qui crediderit, & baptizatus fuerit salvus erit? Quo ergo fundamento major dispositio requiritur ad unum, quàm ad aliud?

Mar. ult.

Quia sine fundamento major requiritur ad unum quàm ad aliud;

Fundamento, inquis, desumpto vel ex illa Scriptura, quæ promittit vitam æternam morientibus pro Christo: non enim censetur mori pro Christo, qui non moritur ex vero affectu charitatis & dilectionis Dei super omnia. Adde quod dicit Apost. 1. Corinth. 13. vers. 3. Et si tradidero corpus meum ut ardeam, charitatem autem non habuero nihil mihi prodest. Ergo ad effectum Martyrij prærequiritur charitas. Ergo in peccatore non sufficit attritio, quæ tamen sufficit ad effectum Baptismi, sed requiritur perfecta contritio.

1. Cor. 13.

58. Scripturæ enim quæ requirunt mortem pro Christo ad summam exigunt aliquem affectum.

Debile satis fundamentum ad negandum Martyrio effectum remissionis peccatorum in adultis, quem D. August. tam constanter, & expressissimis verbis illi tribuit. Enimverò quod attinet ad verba Christi Matth. 10. vers. 32. Omnis ergo qui confitebitur me coram hominibus &c. &

vers. 39. Qui perdidit animam suam propter me, inveniet eam; ad summam probant, mortem in odium Christi illatam, ex affectu aliquo supernaturali esse acceptandam, juxta superius dicta conclus. 1.

An putas quia non conficitur Christum, aut moritur pro Christo, qui ideo conficitur, & moritur ne in æternum perdat Christum? Ausculta diligenter, & animo imprime verba D. August. lib. 13. de Civit. cap. 8. Si enim diligentius consideremus, etiam cum quisque pro veritate fideliter & laudabiliter moritur, mors cavetur, ideo quippe aliquid eius suscipitur, ne tota contingat; & secunda insuper, quæ nunquam finitur, accedat. Suscipitur enim anime à corpore separatio; ne Deo ab anima separato, etiam ipsa separaretur à corpore, ac sic totius hominis prima morte completâ, secunda excipiat sempiterna. Quocirca mors quidem, ut dixi, cum eam morientes patiuntur, cumq; in eis, ut moriantur, facit, nemini bona est, sed laudabiliter toleratur, pro tenendo, vel adipiscendo bono. Quod illustrius dici poterat?

Adde testimonium ipsius Christi loco jam citato v. 28. Nolite, inquit, timere eos, qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere; sed potius timete eum, qui potest & animam & corpus perdere in gehennam.

Interrogatur peccator, an credat in Christum, & obsequens voci Christi, timens eum, qui potest & animam & corpus perdere in gehennam, respondet: credo. Occiditur à Tyranno; & cogitare potero Deum perdere animam, & corpus ejus in gehennam? Nolim cogitare, nolim dicere, ne videar improbare, quod Christus approbavit.

Certe in ipsis Scripturis objectis, ad confitendum se, & perdendum animam suam propter se, excitat spe vite æternæ dicens: Confitebor & ego eum coram patre meo. Et: Inveniet eam.

Accedit (ut omittam, quod Mar. 8. v. 35. addatur: Propter Evangelium, quod tamen non est objectum affectu charitatis diligendum) illas Scripturas generatim intelligi de omnibus Martyribus etiam infantibus, quos tamen constat esse incapaces amoris, imò cujuscumque alterius actus virtutis.

Et si queritur, quomodo ergo illi perdant animam suam propter Christum; respondent omnes; quia in odium Christi occiduntur; ita ut ly propter, referatur ad ipsos inferentes mortem, juxta illud Christi Luc. 6. v. 22. Beati eritis cum vos oderint homines, & cum separaverint vos, & exproberint, & tulerint nomen vestrum tanquam malum propter filium

Sect. 7. De Martyrio. Concl. 4. 411

Matth. 5. *filium hominis. Item Matth. 5. v. 11. Beati estis cum maledixerint vobis, & persecuti vos fuerint, & dixerint omne malum adversum vos mentientes propter me.*

Denique secundum communem loquendi modum, omnis ille miles dicitur mori propter suum Principem, qui ne fidem illi datam frangat fortiter pugnando occumbit, tametsi id nullo modo faceret, si non obligaretur.

Ecce quam parum probet sententiam Adversariorum *ly propter me?* Nec plus momenti habent verba Apostoli, quæ varias patiuntur interpretationes.

Prima fit, in illo loco non agi de Martyrio: siquidem non dicitur: *Si tradidero corpus meum propter Christum*, quod requiritur ad Martyrium; sed tantum: *Si tradidero corpus meum ita ut ardeam, charitatem autem non habuero.* Quod tunc fit, quando vel cum tali opere adest voluntas peccandi mortaliter, vel opus procedit ex vana gloria, aut alio fine venialiter tantum malo.

Si autem faciat propter Christum, quamvis non necessario debeat adesse formalis dilectio, equidem non facit sine charitate; quia ipso opere quasi exhibet dilectionem, juxta illud Joan. 15. vers. 13. *Maiorem hanc dilectionem nemo habet ut animam suam ponat quis pro amicis suis*; quia videlicet est maximum opus, quod à charitate potest imperari.

Secunda: duobus modis intelligi potest traditio corporis sui sine charitate, scilicet sine charitate antecedente, quæ sit aliquo modo causa operis vel simpliciter, vel in esse meriti; & sine charitate consequente, ita ut ex tali opere non sequatur charitas. Rursum duobus modis accipi potest, traditionem corporis sine charitate non prodesse, scilicet ex opere operantis, seu per modum meriti, & sic est eadem ratio de elemosyna & de Martyrio; vel ex opere operato, aut quasi, & sic est diversa ratio, ut patet.

Jam ad propositum, tradere corpus suum pro Christo, ita ut ardeat sine charitate antecedente, nihil prodest ex opere operantis, concedo; nihil prodest ex opere quasi operato; nego: hoc enim est quod contendimus, mortem pro Christo etiam sine formali dilectione antecedente, aut habitu charitatis infuso, si reliqua adsint, conferre habitum charitatis justificantem.

Alioquin si nec charitas antecedit, neque sequatur, verissimum est confessionem hujusmodi prorsus esse inutilem:

pro ut etiam inutilis esset susceptio Baptismi, de quo eodem modo dicere potuisset Apostolus: *Si Baptismum recepero, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest*: ex quo tamen non sequitur ad Baptismum antecedenter requiri charitatem vel actualem vel habitualem.

Loquitur ergo Apostolus de ijs, qui nec habent charitatem, nec ad eam sunt dispositi: quippe instruit ibi Corinthios, inter quos erant graves contentiones & schismata, ut patet ex c. 1. & 3. qui nihilominus gloriabantur multum in suis externis actibus, in scientia, eloquentia, dono prophetiæ & linguarum; quos docet, illa omnia nihil profutura eis ad salutem, quamdiu perseverarent in suis dissensionibus, quæ non consistebant cum charitate Dei.

Itaque ad argumentum in forma, Respondeo negando utramque consequentiam. Instantia in Baptismo, ad quem non prærequiritur charitas, sed sufficit attritio, etsi verum sit dicere: *Si recepero Baptismum, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest.*

Dices; ergo Martyrium proderit peccatori, etiam cum attritione cognita ut tali; quia sic prodest Baptismus.

Respondeo neg. conseq. & idco dixi in Conclusionem: *Per se sufficit*; quoniam per accidens, id est, ratione alicujus obligationis extrinsecè advenientis, aliquando requiritur contritio perfecta, seu actus dilectionis Dei super omnia. v. g. si Martyr numquam in vita eliquisset actum charitatis, cum jam instet finis vitæ, teneretur eum elicere ad præceptum dilectionis Dei implendum.

Consimiliter præceptum propriæ charitatis dicitur medium securissimum salutis esse eligendum, quantum fieri commode potest. Cum ergo multi DD. ijsque non infimæ auctoritatis, existiment Martyrium non justificare sine contritione aut actu charitatis, si vis esse securus de præmio, elige contritionem, aut actum charitatis, relicta attritione, & actu spei.

Ex quo patet, quate potius liceat suscipere Baptismum cum sola attritione cognita ut tali; quia videlicet homo tunc non semper est in extremo periculo. Deinde multò certius est Baptismum cum sola attritione justificare, quandoquidem per se fit institutus ad delendum peccatum, & dandam primam gratiam: Martyrium autem non est ordinatum ad hunc effectum; licet sit excellentior actus virtutis, utpote ex natura sua testimonium

F ff 2 fidei,

61. Explicatur locus Apostoli 1. Cor. 13.

Primo de charitate material.

Jun. 15.

62. Secundo de charitate consequente.

63. Martyrium non prodest peccatori cum attritione cognita ut tali.

Alia est ratio de Baptismo.

fidei, aut vere virtutis, cui ex divina liberalitate propter suam excellentiam adjuncta est promissio gratiæ, & gloriæ, præter id, quod correspondet merito de condigno, quando Martyr est in statu gratiæ. Cæterum hæc promissio non tollit obligationem, convenienti & ordinario modo operandi suam justificationem & se præparandi ad mortem, quæ in Martyrio includitur.

64.
Trident.

Quia Baptismus est medium ordinarium justificationis,

Ut relapsus integra peccatorum confessio,

In eius defectum succedit perfecta contritio,

Trident.

65.

Quæ Martyri pro ultimo articulo non est difficilis,
S. August.

Dubitas quis sit ille ordinarius modus? Consule Concil. Trident. & dicit tibi sess. 6. c. 4. *Quæ quidem translatio (à statu peccati in statum gratiæ) post Evangelium promulgatum sine lavacro regenerationis, aut eius voto, fieri non potest.* Ergo medium saltem ordinarium justificationis pro homine non baptizato est Baptismus fluminis in re vel voto.

Porro omnibus post Baptismum lapsis in peccatum mortale, docet eadem Synodus sess. 14. c. 5. jure divino necessariam existere integram peccatorum confessionem. *Ex institutione, inquit, Sacramenti Penitentiam iam explicata, universa Ecclesia semper intellexit, institutum esse à Domino integram peccatorum confessionem, & omnibus post Baptismum lapsis necessariam existere.*

In defectum autem Confessionis manet remedium, quod ante ejus institutionem fuit ordinarium, scilicet perfecta contritio, quæ etiam de facto justificat antequam Sacramentum actu suscipiatur, ex eodem Concil. eadem sess. c. 4. ibi: *Docet præterea, esse contritionem hanc aliquando charitate perfectam esse contingat, hominibus, Deo reconciliare, priusquam hoc Sacramentum actu suscipiatur; ipsam nihilominus reconciliationem ipsi contritioni, sine Sacramenti voto, quod in illa includitur, non esse adscribendam.*

Itaque si peccator Martyrio proximus non sit baptizatus, baptizetur; si baptizatus est, atteratur cum Sacramento Penitentiam. Impossibile est Baptismus, impossibile est Sacramentum Penitentiam, conetur elicere perfectam contritionem de peccatis mortalibus, & actu non inhæreat peccatis venialibus, sic fiet, ut modico nunc dolore sustentato, plenariam recipiat omnis culpæ & pœnæ remissionem, indubiè effectus sub testamento vitæ æternæ.

Neque difficile existimo in tali articulo cum gratia divina, sive cum abundantia gratiæ divinæ, ut loquitur D. Aug. lib. 13. de Civit. c. 7. elicere perfectam contritionem, aut amorem Dei super omnia. *Sed quando, inquit S. Doctor, sine abundantia gratiæ spiritus illius, qui ubi vult spirat, tantum Christum amare possent, ut eum in tanto vita*

discrimine, sub tanta spe veniæ negare non possent? loquitur de non baptizatis, quibus etiam in Baptismo dimitteretur, quod timore mortis negaverant Christum.

Quin difficulter mihi persuadere Christum permittitur, ut aliquis vere pro ipso moriatur sine debita dispositione, id est, ut moriatur cum actuali affectu peccati mortalis, imò fortè etiam venialis.

Unde legitur in vita S. Nicephori apud Surium 9. Febr. quemdam nomine Sappirium cum pro fide Christi multa tolerasset, & jam ex eadem causa mortem gloriosè appetiturus duceretur, Nicephorusque subinde in diversis urbis plateis occurrentibus, sibi ab eo ignosci petisset, negassetque ille sapius, tandem in loco supplicij, ad idolorum cultum transfugit. Et hanc arbitror rationem quare Ecclesia non sit sollicita de dispositione Martyris, dummodo constet de vero Martyrio.

Interim non esse impossibile voluntatem moriendi pro Christo cum actuali affectu peccati mortalis, probat exemplum mox allegatum. Neque ratio obstat. Quæ enim esset illa? An fortè, quia velle ponere vitam pro fide Christi est dilectio Christi super omnia? sed hoc falsum est.

Quod probò; quia dilectio Christi super omnia includit propositum servandi omnia mandata; jam autem multi malent mori, quam fidem Christi negare, qui tamen idcirco non deserunt fornicationem, ebrietatem, & similia peccata, quæ minoris æstimant, quam Christi negationem. Alioquin si talis voluntas est dilectio super omnia, quidni statim justificet peccatorem sine formali contritione? quod non facile quisquam admittet.

Certè potest quis paratus esse subire mortem pro amico, ne fidem datam violaret; equidem non ideo diligit cum super omnia; patet, quia non habet illum pro ultimo suo fine: & multi sunt qui pluris faciunt honorem, famam, posteritatis splendorem, & similia, quam propriam vitam; ita ut malint mori pro amico, quam fidem datam violare; non in quantum præcisè hoc est bonum amici, sed intuitu proprii commodi, quia videlicet moriendo æternam familiæ nomen acquirunt, cum è contrario fidem violando non parum posteritatis splendorem diminuunt. Num illa videtur vobis summo dilectio? Perfecto magis est amor concupiscentiæ, quam benevolentiam, aut veram amicitiam.

Et ne longius protrahamus sermonem, nonne hæreticus posset velle mori potius, quam Christum negare? Quis ideo dixerit

dixerit talem hominem diligere Christum super omnia? Itaque ponere animam pro Christo non est per se infallibile signum dilectionis Christi super omnia: quamquam fieri debeamus, inter signa dilectionis divinæ, quæ homines exterius dare possunt, Martyrium esse vel maximum, quia est per se illa mortis acceptatio non sit dilectio super omnia, hæc tamen ordinariè illi est conjuncta; tum quia Deus singulari modo hominem in illo articulo abundantia gratiæ suæ, ut supra dixi ex D. Aug. ad eam excitat; tum etiam quia homo se quantum potest disponit, & omnium virtutum præsidia ad illum agonem accersit.

Quæ cum ita sit, displicet aliquorum sententia, videlicet Martyrium sine poenitentia remissionem peccatorum obtinere, non solum si repentinus aliquis casus locum adimat poenitentia, sed etiam ubi locus sit poenitentia, & memoria occurrat peccatorum. Ita docet noster Vega lib. 6. in Trident. c. 36. ibi: Itaque si studio unius Martyrij, & effundendi sanguinem pro Christo, nolite fidelis cogitare aliquid de suis peccatis, neque eorum poenitentiam aliquam assumere, sed totus vacet morti, quæ subeunda sibi est, atque imminere & præsens esse jam cernitur, idque unum curare velit, quomodo libenter, alacriter, fortiter & magnanimiter pro fide usque ad mortem certet, & is quoque per Martyrij gratiam, & quidem gloriosissime salvabitur.

Probat: Nam Martyrium de se sufficiens est remedium ad salutem. Et sicut in lib. de Ecclesiasticis dogmatibus c. 74. legimus, in eo tota Baptismi Sacramenta complentur, & peccata non tantum dimittuntur, sed etiam extinguuntur.

Et qui duo novit media sufficientia ad aliquem finem, prætermisso uno potest altero contentus esse. Cumque Christus generaliter, & absque ulla exceptione dixerit. *Omnes qui confitentur me coram hominibus &c.* trepidare sanè videntur, ubi nullus est timor, qui tunc solum putant Martyrium ad salutem posse sufficere, cum locus non est poenitentia, neque occurrit memoria peccatorum. Quasi verò aut debilitas nostræ memoriæ, aut inopinata sævitia inimicorum efficaciam possit & virtutem Martyrio tribuere, vel augere. Hactenus ille.

Qui sanè non videtur trepidare, ubi magnus est timor, non quasi debilitas nostræ memoriæ, aut inopinata sævitia inimicorum efficaciam possit & virtutem Martyrio tribuere, vel augere; sed quia oc-

casionaliter facit subjectum dispositum, quod aliàs esset indispositum ad effectum Martyrij recipiendum.

Explico in Baptismo, quia Auctori præfato placuit, & merito, Martyrium illi adæquare. Accedit Catechumenus ad Baptismum, non recordatur peccatorum præteritorum, & ideo nullum elicit actum poenitentia: baptizatur, accipit remissionem peccatorum. Accedit alius cum memoria peccatorum, non curat elicere formalem Poenitentiam; sed id unum attendit ut eliceat veram voluntatem suscipiendi Baptismum: baptizatur; diceret Vega hujusmodi accipere remissionem peccatorum?

Manifestè contradiceret Concil. Trident. sess. 14. c. 1. ibi: *Fuit quidem poenitentia universis hominibus, qui se mortali aliquo peccato inquinassent, quòvis tempore ad gratiam & iustitiam assequendam necessaria, illis etiam qui Baptismi Sacramento ablui petissent.*

Nonne Princeps Apostolorum Petrus peccatoribus Baptismo initiandis poenitentiam commendans, dicebat Act. 2. v. 38. *Poenitentiam agite, & baptizetur unusquisque vestrum?* Et tamen non minus generaliter dixit Christus Mar. ultimo v. 16. *Qui crediderit & baptizatus fuerit salvus erit, quam de Martyrio dixit Matth. 10. v. 32. Qui confitebitur me coram hominibus, confitebor & ego eum coram Patre meo.*

Vides quomodo non benè sequatur, Martyrium de se est sufficiens remedium ad salutem; ergo non indiget poenitentia tamquam præviâ dispositione ad suum effectum in homine peccatore? Nam Baptismum quis dubitat de se esse sufficiens remedium? Et tamen indiget poenitentia in adulto peccatore ut justificet.

In adulto, inquam, peccatore, qui peccatorum reminiscitur. secus in immemore. An ideo debilitas nostræ memoriæ augere potest, vel tribuere virtutem Baptismo? Nequaquam, sed efficit ut sine formali poenitentia subjectum sit dispositum, quod aliàs esset indispositum ad effectum recipiendum.

Quæris autem quomodo hoc efficiat? Respondeo, impediendo positivum obicem, hoc est, actuale peccatum, quod aliàs committeretur contra præceptum Poenitentia: in articulo mortis, de quo alibi.

Hinc ad tertium argumentum Vega Respondeo: qui duo novit media sufficientia ad aliquem finem, æquè principaliter & per se instituta ad istum finem, prætermisso uno potest altero contentus esse, concedo: ceteroquin, si unum medium sit ordinarium, per se & principaliter insti-

Fff 3

tutum

Sed illud dici non potest exemplificatur in Baptismo

Trident.

Ab. 2. Ad cuius susceptionem est necessaria poenitentia: Mar. ult. Matth. 10.

69. Ex quo idè inferitur de Martyrio.

70.

Et conclusio dicit non sufficere reslito medio ordinario aliumero extraordi narium.

Est nihilominus maximum inter externa dilectionis signum:

67. Unde displicet aliquorum opinio

Vega.

Dicentium Martyrium sine poenitentia iudificare,

Quis est de se sufficiens ad salutem remedium,

Etiã dum occurrit memoria peccatoris

68.

tutum ad aliquem finem; aliud autem extraordinarium, per accidens in defectum alterius ad eundem finem assumptum, indubie obligat medium ordinarium & per se, quando possibile est.

Alioquin dicamus Martyrem posse negligere Baptismum, negligere confessionem, etsi commodissime queat illa Sacramenta, remedia ordinaria & per se instituta ad remissionem peccatorum suscipere: quod non puto facile Vegam concessurum; nisi etiam velit concedere peccatorem in articulo mortis relicta confessione, contentum posse esse contritione.

Ne dicere
debeamus
Martyrem
posse negli-
gere baptis-
mum &c.

71.

Sufficit
quandoque
virtualis con-
tritio aut
attritio

Interim tamen plane mihi persuadeo, in casu naturalis oblivionis peccatorum, aut inculpatæ ignorantia præcepti penitentia, sufficere formalem dilectionem Dei super omnia, quæ est virtualis contritio, aut etiam actum supernaturalem spei, quæ est virtualis attritio. Unde si voluntas pro Christo moriendi talis sit, ex qua moraliter certò, si peccata & præceptum penitentia occurrerent, nasceretur formalis contritio vel attritio, cur non sufficiat ad verum Martyrium, uti sufficit ad verum, immo fructuosum Baptismum? Eò semper salvò, ut (sicut dictum est disp. 1. sect. 5. conclus. 2.) sit actus supernaturalis.

Rogat aliquis, quare non distinguam inter Martyrium verum, & fructuosum, sicut inter Baptismum verum, & fructuosum? Respondeo; quia Ecclesia agnoscit verum Baptisma sine effectu gratia sanctificantis; non constat autem agnoscere verum Martyrium. Alioquin quæstio erit de nomine, in qua sequimur communem modum loquendi Ecclesie. Et sanè immeritò videtur vocari Martyr, qui nullum accipit vel umquam accipiet effectum Martyrii; porro quicumque valide baptizatur impressum suscipit characterem Christianitatis.

Neque di-
stinguendū
est verum
Martyrium
à fructuosum.

72.

Ad utrum-
que sufficit
& requiritur
ad minus
attritio su-
pernaturalis.

Igitur ut ad primum redeamus, & conclusioni coronidem imponamus, satis certum apparet, quòd in peccatore adulto ad effectum Martyrii, & per consequens, juxta sensum Ecclesie, ad verum Martyrium, requiratur ad minus attritio supernaturalis, saltem virtualis; conteri tamen, imò & baptizari, vel Sacramentum Penitentia recipere deberet, cui id foret possibile; adeoque ni faciat, ostendit se non esse verè attritum, cum attritio, juxta Concil. Trident. sess. 14. c. 4. sit animi dolor ac detestatio de peccato commisso cum proposito de cætero non peccandi: ipse autem actualiter peccet.

Sequitur quæstio quo tempore vel in-

stanti Martyrium conferat suum effectum. Resolutio erit

CONCLUSIO V.

Recipitur effectus Martyrii cum per vulnera aut cruciatum homo naturaliter certò ad mortem disponitur; adeoque pluries aliquem posse Martyrem fieri putamus.

Videtur esse Scoti 4. dist. 4. q. 6. n. 4. ibi: Ad aliud dico, quòd baptizatus bap-
tismo sanguinis, si postea est nobissem viator,
tenetur affectu, & pro loco & tempore recipere
effectum Sacramentum, id est, Baptismum suum;
hoc autem quod supponitur est bene possibile, sicut
de quibusdam legitur, quòd sunt facti his
Confessores, quia sustinuerunt bis penas (na-
turaliter illativæ mortis) pro fide. Hæc ille.
Nec video quid efficaciter possit obijci;
imò cur non debeat ita dici, supposito
quòd ad verum Martyrium non requiritur,
ut mori re ipsa sequatur, de quo diximus
supra.

Ratio ergo conclusionis est, quia hoc ipso sive instanti sive tempore, quòd homo sic disponitur, jam est verus Martyr, & Martyrium est intrinsecè & essentialiter completum. Quidni igitur eodem instanti vel tempore conferat suum effectum in hac causa naturalis non impeditur?

Dices; ex hac conclusione sequitur, Martyrem adhuc posse damnari. Respondeo concedendo totum de absoluta potentia, ubi enim contrarium revelatum est? Quid si enim Deus Martyrem jam mortuum resuscitet? Quæ implicancia ut peccet mortaliter, & si in peccato usque ad mortem perseveraverit, finaliter damnetur? Nulla prorsus: sibi ipsi enim imputare debet quòd peccet, cum possit non peccare, & consequenter quòd damnetur.

Cæterum quia damnatio talis Martyris nimis dura apparet, ad divinam providentiam spectabit (tamquam multo communiùs divinæ bonitati) Martyrem in accepta gratia conservare, dando auxilia congrua, vel certè amissam per ordinata media restituere.

Enimverò cum re ipsa ille habuerit, quiddam heroicæ actionis in Martyre considerari potest, & quodammodò fuerit naturaliter ipsi jam debita gloria, non est factibile credendum Deum fecisse illud miraculum.

Deus tamen id non permittere. culum, ut postea mitteret eum in aeternum perire; quia huiusmodi miracula in favorem potius fiunt Martyrum, quam in odium.

75. Sed instas; saltem praesumi posset, & merito talem Martyrem saepius postea peccare venialiter; adeoque pro tali orando non facerem ipsi injuriam; quod videtur esse contra sensum Ecclesiae dicentis: *Injuriam facit Martyri, qui orat pro Martyre.*

Pro tali autem non esse orandum.

Non concluditur ex verbis D. Augusti.

Respondeo, vel dicendum tales miraculose à morte praeservatos aut resuscitados non esse veros Martyres, neque umquam Martyrij effectum consecuturos, quod Adversarij non audent: vel omnes dicere debemus, Dictum Ecclesiae, desumptum ex Aug. ut supra ostendimus, intelligendum esse de Martyribus omnino completis & perfectis, qui in ipsis tormentis mortui sunt, & mortui permanserunt.

Qui loquitur de Martyribus in pace quiescentibus.

Et hanc esse mentem D. Aug. patet ex eius verbis supra allegatis ex Tract. 84. in Joan. quare siquidem; cur magis oremus pro alijs, qui in pace quiescunt, quam pro Martyribus; ergo loquitur de Martyribus, qui in pace quiescunt; non est autem pax in hac vita, nisi ex speciali Dei privilegio, quod praeservavit Beatam Dei Genitricem Mariam ab omni peccato tam mortali, quam veniali.

Porro an tale privilegium providerit Deus huiusmodi Martyribus, nolum ego hic definire; quia res planè incerta. Potuit providere si voluit, an voluerit, ipse novit, cujus est providere. Hoc indubitanter assero, peccata venialia, aut etiam mortalia, si quae ab illis committantur, non deleri per gratiam Martyrij praecedentis, tamen ea in fine vitae solum darentur; sicuti non remittuntur peccata sequentia susceptionem Baptismi per gratiam illius, quantumvis tempore subsequenter, ut ostendimus disp. praeced. sect. 6. conclus. 3.

76. Contra objectionem.

Arguis rursùm: Inter 40. illos Martyres, quos Ecclesia colit non à Martij, unus suscepto vulnere lethali, hoc est, inter congelatas aquas projectus, ubi naturaliter mortuus erat, defecit tamen, & dein in peccato mortuus est.

Responsio.

Respondeo objectionem non esse ad propositum: ille enim tunc habuit naturalia media evadendi, & peccando fugit causam naturaliter illativam mortis. Igitur non susceperat vulnus lethale. Siquidem impraesentiarum non reputatur vulnus lethale illud, quod neglectum potest causare mortem: sic namque jejunans ad mediam horam, jam esset dispositus naturaliter ad mortem; quia si in illo jejunio perma-

Explicando quid hic sit vulnus lethale.

neret tandem extingueretur: sed dicitur vulnus lethale illud, contra quod non est naturale remedium, & necessarium ut jam inflictum causet mortem: tale autem non erat projectio istius militis inter aquas congelatas; naturaliter enim supervixit, & alij etiam fortè supervixissent, qui tamen diutius permanerant in aquis congelatis, nisi per fractionem crurium Deo placuisset eos coronari Martyrij condecorare.

Sed numquid vulnus lethale erat missio Joannis Evangelistae in ferventis olei dolium? Nemo dubitat; tanto siquidem tempore in illo permansit, ut naturaliter non posset supervivere. Ideoque Ecclesia recollens hoc miraculum die 6. May recitat officium Martyris.

77. Quale fuit missio in olei ferventis dolium,

Neque obest, quòd deinde specialiter celebret mortem ipsius in albo colore, ac si Martyr non esset; non obstat, inquam, quia potuit Ecclesia velle, & de facto voluit, ob excellentiam sanctitatis tanti Apostoli & Evangelistae, pacificam ejus mortem particulari festo celebrare. Alioquin simpliciter in rubro colore celebrat festum Sanctae Theclae Virginis & Martyris, tamen post varia tormenta divinitus superata, tandem in pace quiesceverit.

His neququam contrariatur Doctor Angelicus, sed magis favet, quando 2. 2. q. 124. a. 4. ad 4. dicit: *Contingit quandoque quod aliquis post mortalia vulnera pro Christo suscepta, vel quascunque alias tribulationes continuatas usque ad mortem, quas à persecutoribus patitur pro fide Christi, diu vivat: in quo statu actus Martyrij meritorius est; & etiam ipso eodem tempore, quo huiusmodi afflictiones patitur.*

78. Quibus non contrariatur Doctor Angelicus.

Toto etiam eo articulo, ut ex ratione illius constat, non requirit aliud ex parte hominis nisi tolerantiam illam, quae perfectissime testificetur veritatem fidei: illa autem testificatio consistit adaequatè in tolerantia vulneris lethalis: nam quòd deinde divinitus impediatur mors, non spectat jam, ut sic dicam, ad tolerantiam hominis, sed ad solum Deum, qui eam impedit miraculose; maxime cum ordinariè loquendo acceptis vulneribus omnino lethalibus, vix soleat homo sibi amplius esse praesens.

Nihilominus, ad evitandum inconveniens peccati in vero Martyre, malunt quidam dicere, effectum Martyrij conferri in ultimo instanti vitae, si hoc sit vitae intrinsicum, ita ut homo desinat per ultimum sui esse: sin autem sit extrinsecum, ut habet communior sententia, docent tunc effectum Martyrij conferri in aliquo instanti, vel tempore imperceptibiliter praecedente, quò

79. Aliqui recedunt ad ultimum vix instanti intrinsecum,

Alij ad instans aut tempus imperceptibiliter præcedens;

80. Alij æquè commodè assignant instans aut tempus perceptibile;

quò Martyrium censetur moraliter consummatum, & quò Martyr ob destitucionem usûs rationis peccare nequeat, aut certè Deus cum non peccatum prævideat.

Sed quid est accessu recurrere ad instans, vel tempus imperceptibile, quandò æquè commodè potest assignari tempus, vel instans perceptibile? Peto enim an in illo instanti vel tempore imperceptibili possit per miraculum supervivere?

Si negas: ergo jam simpliciter mortuus est; ergo secundum communiorem sententiam illud instans, vel tempus est extrinsecum, & per consequens Martyr in instanti vel tempore post vitam finitam accipiet effectum Martyrij, quæ sententia videtur parùm probabilis: nam tunc posset dari casus, quò moreretur quis inimicus Dei, & tamen salvaretur. Daretur etiam momentum, in quo posset anima recipere gratiam, & non amittere: adeoque status merendi, & demerendi non essent pares.

Sin verò affirmas in illo instanti, vel tempore imperceptibili adhuc posse Martyrem per miraculum supervivere, jam incurris inconveniens, quod vis evitare.

Et sanè quid impedire queat omnipotentiam divinam, ne Martyrem defunctum resuscitet, hæc tunc non invenio. Quod ergo tali casu dixeris de præservatione resuscitati Martyris à peccatis mortalibus vel venialibus, idem dicito de præservatione Martyris, cujus mors miraculosè fuit impedita, & cessabit omne inconveniens, quod tantopere times.

Nec poterit tibi displicere hæc illatio: Ergo pluries aliquis potest fieri Martyr, si mirum diverso tempore lethalia vulnera inferantur, v. g. hodie cum Joanne Evangelista mittatur in ferventis olei dolium, à quo divinà virtute illæsus exeat: post annum autem decapitetur. Sin autem moraliter simul inferantur v. g. haustò venenosum statim suspendatur, aut alio mortis genere afficiatur; cum disponat ad eandem mortem, non videtur propterea Martyr duplicatum Martyrij effectum consecuturus.

Cæterùm si à me quæritur, an effectus Martyrij collatus fuerit etiam ante Christi adventum? Item an Martyrium sit positum in præcepto? vel liceat ad illud se offerre? Respondeo:

CONCLUSIO VI.

Privilegium Martyrij extitit ab initio mundi. Rarè Mar-

tyrium est in præcepto. Nec licet se ad illud offerre citra justam causam.

Prima pars probatur ex illo Christi Matth. 23. v. 35. *Ut veniat super vos omnis sanguis iustus, qui effusus est super terram à sanguine Abel iusti usque ad sanguinem Zacharie filij Barachie, quem occidistis inter templum & altare.* Loquitur autem de sanguine Martyrum, ut patet ex versu præcedenti: *Ecce ego mitto ad vos Prophetas, & Sapientes, & Scribas, & ex illis occidetis, & crucifigitis, & ex eis flagellabitur in synagogis vestris, & persequemini de civitate in civitatem.*

Profectò ante passionem Christi fuisse veros Martyres patet in Innocentibus, & Joanne Baptista. Quidni etiam ante adventum? Nonne Machabei tamquam Martyres ab Ecclesia coluntur? Unde Nazianzenus oratione 20. quæ est de Machabæis, docet illos in fide Christi consecutos esse justitiam, & effectos esse nive candidiores. Consentit Terull. & alij, quos refert & sequitur Henriquez lib. 2. c. 36. n. 1.

Cur igitur non fuisset verus Martyr, qui ab initio mundi mortem gustasset ab impijs ne adoraret idola, vel ne desereret verum Dei cultum; aut contra illius mandatum offenderet? Enimverò non minoris est laudis id fecisse ante adventum Christi, eius exemplo necdum proposito, quàm postquam Christus passus, nobis imitandi eius vestigia exemplum reliquit. Nam, ut ait Nazianzenus supra, qui Martyrium subire ante Christi passionem, quid facturi erant, post Christum persecutionem passi fuissent, eam mortem nostræ salutis causâ suscepit ad imitandum propositam habuissent? Quorum enim nullo proposito exemplo talis tantæ virtus fuit, an non ij exemplum illud intuentes, fortius in certamen descendissent?

Nemo ergo miretur si justum Abelem dixerim Martyrem, qui minime resistendo, pro Domino ab impio fratre occisus fuit. Pro Domino, inquam; quid enim dicit Scriptura Gen. 4. v. 4. *Respexit Dominus ad Abel, & ad munera eius.* Ecce causa mortis: sequitur namque: *Ad Cain vero, & ad munera eius non respexit; inanisque est Cain vehementer, & concidit vultus eius. v. 5.*

Si adhuc dubitas consule discipulum, quem diligebat Jesus cap. 3. Epistolæ 1. v. 12. *Non sicut Cain, inquit, qui ex malo ligno erat, & occidit fratrem suum. Et propter quid occidit eum? Quoniam opera eius maligna erant, fratris autem eius iusta.*

Et si hinc inferas: ergo Martyrium est privilegium

Nec inde sequitur quod Martyrium sit juris naturae privilegium.

privilegium juris naturae: Respondeo negan. conseq. sed est privilegium divinum à Christo quidem expressius declaratum Matth. 10. & alijs locis supra allegatis; attamen ante Christum subsistens, ut videtur colligi ex sensu Ecclesiae: quamquam Patres juxta exigentiam materiae praecipue & ferè loquantur de Martyrio novi Testamenti.

84. Quid dicam de praeepto Martyrii? Rarum est (ut ait secunda pars Conclusionis) cum raro occurrat tanta necessitas, ut non liceat Martyrium fugà declinare. Quando ergo est positum in praeepto? Respondeo, quando dicitur tibi, aut peccandum, aut moriendum; extra hunc casum sufficit Martyrium in animi praeparatione, dum homo ita est affectus, & animo paratus, ut si mortem obeundi se offerret necessitas, aut occasio, non detrectaret, aut reculeret; quamquam occasionem quaerere non teneatur, & habitam possit plerumque declinare: immo neque positivè & expressè tenetur talem animum (qui infirmis non est proponendus) habere, sed sufficit, dum interim occasio se non offert, non habere contrarium.

85. S. Cyprian. Quod temerè procurare Martyrium temeritate non caret.

Tertiam partem Conclusionis accipio ex D. Cypriano Epist. 83. ibi: *Temeritate non caret temerè procurare Martyrium.* Et quis temerè procurat? Qui sine justa causa, aut sine divino instinctu morti se ingerit. Porro justa causa videtur esse, quando omnibus consideratis Martyrium praecipitur, vel saltem consultitur. Praecipitur autem, ut statim dixi, quando aut moriendum est, aut peccandum, hoc est, quando nisi te offeras morti, peccas contra fidem, ut veram virtutem. Consultitur verò quando ex eo nihil aliud sequitur quam Dei gloria, & fidei exaltatio. Alioquin grave convincitur peccatum, absque sufficienti securitate de constantia cum periculo casus Tyrannum provocare ad actum malum.

Unde tales merito de numero Martyrium expungendi.

Aequissimum sanè fuit Episcopi Mensurij decretum, quo de numero Martyrum expunxit eos, qui se à Paganis permiserant apprehendi, & occidi, ut occasione persecutionis carerent onerosà multis debitis vità, vel purgare se putarent, & quasi abluerent facinora sua, vel certè acquirere pecuniam, & in custodia delictijs perfuui de obsequio Christianorum l. 3. breviculi c. 3.

86. Quid ergo? Licitum est, imò praeeptum confiteri fidem coram Tyranno, quando v. g. omisso confessionis continet gravem dehonorationem contra veracita-

tem divinam; etiam expressè protestando se passionem ex sua parte expetere, nec eà obitante velle à fide declinare; sed potius sanguine effuso eam confirmare. Qui plus fecerint ignoscendum illis est, vel ob divinum instinctum, vel ob ignorantiam, & bonam fidem, facillè intento zelo conjunctam.

Scitè dixit Doctor Angelicus 2. 2. qu. 124. a. 1. ad 3. *Non debet homo occasionem dare alteri iniuste agendi, sed si alius iniuste egerit, ipse moderate tolerare debet.* Quid si ergo diceret Tyranno, quod dixit Christus Judae, Joan. 13. v. 27. *Quod facis, fac citius?*

Respondeo non est vox impellentis, sed permittentis, ac si diceret, *Non impedit, per me licet ut quam citissime facias.* Vox est non trepidi, sed parati, imò desiderantis suam passionem.

Cæteroque intrinsecè malum est in rigore loquendo Martyrium directè procurare, dicendo v. g. *Occide me propter fidem* (quia hoc est velle actionem injustam, & peccatum proximi) sic tamen ut licitè appetas Martyrium, id est, passionem mortis pro fide, aut vera virtute (quæ si non tota essentia, saltem est praecipua pars Martyrii) exemplo Christi, qui dicebat Luc. 12. v. 50. *Baptismo habeo baptizari; & quomodo coarctor usque dum perficiatur?*

Dices, passio ista essentialiter respicit actionem malam, saltem sine actione mala ordinariè non completur: ergo qui desiderat passionem, etiam consequenter vult actionem.

Respondeo negando consequentiam, sed supposità actione malà, ad quam se habet permittivè, gaudet de passione in se bonà & meritoria, imò saepe obligatoria.

Dubitas adhuc? Expende mecum verba Apostolorum Act. 4. v. 27. & 28. *Convenierunt enim verè in civitate ista adversus sanctum puerum tuum Iesum, quem unxisti, Herodes, & Pontius Pilatus, cum Gentibus, & populis Israel, facere quæ manus tua & consilium tuum decreverunt fieri. Siquidem est in malorum potestate (ut or verbis S. Aug. lib. de praedestinatione SS. c. 16.) peccare: ut autem peccando hoc vel hoc illà malitià faciant, non est in eorum potestate, sed Dei dividens tenebras, & ordinans eas.*

Explico: *Quamvis uniuscuiusque cordis* (ait idem S. Doctor qq. super Exod. q. 18.) *in malitià qualitas, id est, quale cor habeat ad malum, suo fiat vitio, quod inolevit, ex arbitrio voluntatis: & tamen qualitate malà ut huc vel illuc moveatur, cum sive huc sive illuc male moveatur, causis sit quibus animus propellitur, quæ causæ ut existant, vel non existant, non est in hominis potestate, sed veniunt ex occulta*

G g g

D. Thoms.

Intrinsecè malum est Martyrium directè procurate.

Licitum appetere passionem mortis.

87.

Permittendo actionem malam.

Alor. 4.

Exemplo Christi, S. August.

88.

provi-

providentia, iustissima planè & sapientissima universum quod creavit disponens & administrans Dei. Vt ergo tale cor haberet Pharaon, quod patientiâ Dei non moveretur ad pietatem, sed potius ad impietatem, vitii proprii fuit. Quid verò facta sunt ea, quibus cor suo vitio tam malignum resisteret iustitiis Dei; hoc est enim quod dicitur, induratum, quia non flexibilitèr consentiebat, sed inflexibilitèr resistebat, dispensationis fuit divini, quâ tali cordi non solum iustitia, sed evidentèr iusta pena parabatur, quâ timentes Deum corrigerentur.

Illustratur exemplo: Proposito quippe lucro v. g. propter quod homicidium committatur, aliter avarus, aliter pecuniâ contemptor movetur: ille scilicet ad facinus perpetrandum, ille ad cavendum: ipse tamen lucri propositio in alicuius illorum non fuit potestate: ita causæ veniunt hominibus malis, quæ non sunt quidem in eorum potestate, sed hoc de illis faciunt, quales eos invenerint iam factos propriis vitii ex præterita voluntate. Hactenus ille;

Et optimè ad rem nostram: nam & Christus, & alij Martyres ipsius exemplo incensi, mortem pro veritate fidei omnibus modis exoptaverunt, orantes ut quod manus Dei, & consilium eius fieri decreverat, in ipsis perficeretur & compleretur; haudquaquam desiderantes malitiam persecutoris, sed ut malitia sua hoc in illis faciat, quod Deo aliter disponente non fecisset.

Unde interrogat S. Leo Ser. 16. de Passione: Numquid iniquitas persequentium Christum ex Dei est orta consilio? Responder autem: Non hoc planè de summa iustitia sentiendum est. Quia multum diversum est, quod in malignitate Iudeorum est præcognitum, & quod in Christi est passione dispositum. Non inde processit voluntas interficiendi, unde moriendi, nec de uno extitit spiritu atrocitas sceleris, & tolerantia redemptoris. Non enim has impias furentium manus immisit in se Dominus, sed admisit, nec præsciendo, quod faciendum esset, coëgit ut fieret, cum tamen ad hoc carnem suscepisset ut fieret.

Quidni ergo liceat operibus pijs, v. g. prædicationi verbi Dei, administrationi aut susceptioni Sacramentorum se exponere, tamen certò Martyrium inde imminuat? Licet omnibus modis. In hoc enim inquit Princeps Apostolorum Epist. 1. cap. 2. v. 21. vocati estis: quia & Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum, ut sequamini vestigia eius.

Rectè igitur dixit Scotus 4. dist. 32. q. unica n. 7. Martyres scientes se exponentes talibus tormentis, id est, tormentis, quæ impediebant usum rationis, non peccaverunt, sed meruerunt. Et ideo passim illa tormenta, imò & mortem ipsam prævidentes, à confessione fidei, & alijs bonis operibus non abstinuerunt sancti Dei homines, sed libèr considerantes, quantum sibi & proximo per mortem pro virtute patienter tolerantiam proficerent. Inspice continuam Ecclesiæ praxim, & ab illa ne recesseris in tempore persecutionis.

Porro quia non omnibus datum est mori pro Christo, etiam illis, qui ardentissimo zelo Martyrij incenduntur, exemplo S. P. N. Francisci, Antonij à Padua, & plurimorum aliorum, gaudeant bene nati, & à Deo ad tam arduum & heroicum opus prædestinati. Et si qui sunt nondum vocati pro eis ut vocentur oremus. Fortassis enim sic prædestinati sunt, ut nostris orationibus concedantur, & accipiant eandem gratiam, quâ velint esse, atque efficiantur Martyres. Sed hæc factis de Martyrio.

Quod utique prævidens Christus suis seclatoribus frequentius obvenerunt, speciali Sacramento voluit illis providere de specialibus auxilijs in hac extrema lucta necessarijs. Est autem Sacramentum Confirmationis, cuius essentiam, effectum, ministerium & suscipientem edissero dispositione sequenti, & quantâ postsum claritate explico.

Et aliorum non desiderantium malitiam persecutorum,

Sed ut malitia hoc in illis faciat quod Deo aliter disponente non fecisset, S. Leo.

